

ΣΥΝΕΧΙΖΟΥΜΕ

Με τὸ προηγούμενο φύλλο (ἀρ. 60) ἔκλεισαν πέντε χρόνια ζωῆς τῆς ἔφημερίδας μας. Τὸ γεγονός μπορεί νὰ θεωρηθεῖ ὡς ἐπίτευγμα ἂν λογαριάσει κανεὶς ὅτι τὸ «Ζαγόρι μας», σχετίζεται μ' ἓνα περιορισμένο χῶρο, τὴν περιοχή πού ὅλοι μας τόσο παθολογικά ἀγαπάμε.

Με τὸ σημερινὸ φύλλο ἡ ἔφημερίδα μπαίνει στὴ δεύτερη πενταετία. Ὅταν πρὶν 5 χρόνια ἀναλάβαμε, ἀπὸ πατριωτικὸ καθήκον, τὴν ἐκδοτικὴ αὐτὴ προσπάθεια, ἀπευθυνθήκαμε πρὸς ὅλους τοὺς Ζαγορίσιους μὲ τὸ κύριο ἄρθρο μας «ΕΛΠΙΔΟΦΟΡΟ ΞΕΚΙΝΗΜΑ», ζητώντας τὴ συμπαράστασή τους. Καθορίσαμε τότε σὲ γενικὲς γραμμὲς τοὺς στόχους, γύρω ἀπὸ τοὺς ὁποίους θὰ περιστρεφόταν ἡ προσπάθειά μας καὶ ἐπισημάναμε ἀπ' αὐτοὺς τοὺς κυριότερους πού ἡ ἐπίτευξή τους θὰ ἔλυνε μερικὰ ἀπὸ τὰ μεγάλα προβλήματα τῆς περιοχῆς μας. Τέτοια μεγάλα προβλήματα θεωρήσαμε τὰ ἑξῆς:

Τὸ θέμα τῆς ἀτομικῆς ιδιοκτησίας, τὸ συγκοινωνιακὸ πρόβλημα, τὴ διαχείριση τῶν κληροδοτημάτων, τὴν ἐκμετάλλευση τοῦ δασικοῦ πλοῦτου τῆς περιοχῆς γιὰ δημιουργία εὐκαιριῶν ἐργασίας στοὺς νέους, τὴν ἀξιοποίηση τῶν σπάνιων φυσικῶν καλλυνῶν (Βίκου - Ἀώου) μὲ τὴ δημιουργία τουριστικῆς κίνησης, τὴν πνευματικὴ καὶ πολιτιστικὴ προβολὴ τοῦ Ζαγοριοῦ καὶ τὴν ἐρευνα καὶ μελέτη τῶν ἱστορικο - λαογραφικῶν στοιχείων, πού ἀποτελοῦν τὴν παραδοσιακὴ μας κληρονομιά, γιὰ τὴν ὁποία τόσος γίνεται λόγος σήμερα.

Με τὸ κλείσιμο τῆς πρώτης πενταετίας τῆς ζωῆς τῆς ἔφημερίδας, θεωροῦμε καθήκον νὰ ἀναφερθοῦμε σ' ἓνα πολὺ σύντομο, ἀλλ' ἀναγκαῖο ἀπολογισμὸ τῆς προσπάθειάς μας, νὰ κάνουμε ἓνα εἶδος αὐτοκριτικῆς ὥστε μὲ ἀνανεωμένες τὶς δυνάμεις μας ἀπὸ τὴν πολὺτιμη ἐμπειρία τῆς πενταετίας νὰ προχωρήσουμε σὲ περισσότερο ἱκανοποιητικὰ ἀποτελέσματα, σὲ μεγαλύτερες κατακτήσεις.

Προκαλεῖ πραγματικὰ συγκίνηση ἢ θερμὴ ὑποδοχὴ πού ἐπεφύλαξαν στὴν ἔφημερίδα ὅλοι οἱ Ζαγορίσιοι ὅπου κι ἂν θρῖσκονται αὐτοί, ἢ μὲ ἕκαστο τρόπο συμπαράστασή τους στὴν κυκλοφορία τῆς καὶ τὸ ἐνδιαφέρον καὶ ἐνεργητικὴ συμμετοχὴ τους στὴν παρουσίαση ζηλευτῆς ὕλης, ἀναφερόμενης στὰ κατὰ προβλήματα τοῦ Ζαγοριοῦ καὶ τὴ γνωριμία τοῦ τόπου μας ἀπὸ τὰ παλιὰ χρόνια ὡς σήμερα. Αὐτὸ σημαίνει σωστὴ σύνδεση τοῦ χτὲς μὲ τοῦ σήμερα, πράγμα πού ἀποτελεῖ στὶς μέρες μας ἔθνικὸ καθήκον.

Οἱ δύο τόμοι, τοὺς ὁποίους συγκροτοῦν τὰ ὡς τώρα 60 φύλλα τῆς ἔφημερίδας δείχνουν καὶ τὴν προσπάθεια πού καταβλήθηκε γιὰ τὴν ἀντιμετώπιση τῶν προβλημάτων πού ἀναφέρθηκαν. Μέσα στὶς χίλιες περίπου σελίδες αὐτῶν τῶν τόμων εἶναι συγκεντρωμένα καὶ ἀποθησαυρισμένα πολὺτιμα στοιχεία, πού ἀντιπροσωπεύουν ζηλευτὴ πνευματικότητα, ψυχικὴ ἀνωτερότητα καὶ ἀφθονο πατριωτικὸ ἀπὸ μέρους ὄλων τῶν Ζαγορίσιων. Θεωροῦμε σημαντικό αὐτὸ τὸ γεγονός πού ἔχει ἐπιτευχθεῖ ὡς τώρα μὲ τὴν

ἔφημερίδα μας, δηλαδὴ τὴ δημιουργία κατὰ θαυμάσιο τρόπο ζηλευτῆς πατριωτικῆς, ψυχικῆς καὶ πνευματικῆς ἐπικοινωνίας τῶν Ζαγορίσιων πού μένουν στὸν τόπο μας καὶ τῶν συμπατριωτῶν μας τῆς διασποράς.

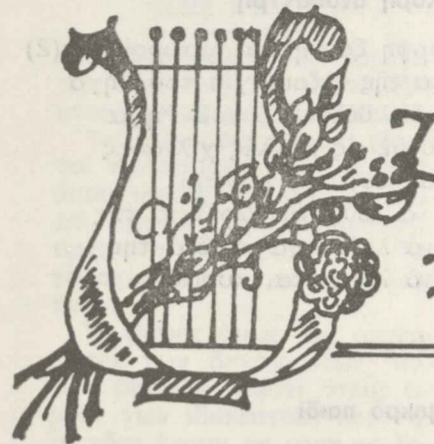
Μαζὶ μ' αὐτὰ τὸ περιεχόμενο τῶν φύλλων τῆς ἔφημερίδας πού ὡς τώρα ἔχουν ἐκδοθεῖ, ἀντιπροσωπεύει ὄλων τῶν Ζαγορίσιων τὸν καὶ μὸ γιὰ τὴν προώθηση καὶ λύση τῶν ζητημάτων πού ἀφοροῦν στὴν προκοπὴ καὶ πρόοδο τοῦ Ζαγοριοῦ καὶ τὸ σταμάτημα τῆς παρακμῆς του. Οἱ διαπιστώσεις αὐτὲς γίνονται ὄχι γιὰ νὰ κομπάζουμε γιὰ τὶς διαπιστώσεις αὐτὲς γίνονται ὄχι γιὰ νὰ κομπάζουμε γιὰ τὶς ἐπιτυχίες, ἀλλὰ γιὰ νὰ ἀποτελέσουν τὴν ἀφετηρία γιὰ νέο ξεκίνημα, μὲ διευκρίνηση ὀρισμένων θέσεων. Πρέπει νὰ γίνῃ κατανοητὸ πὼς ἡ ἔφημερίδα μας δὲν εἶναι ἀρχὴ γιὰ νὰ μπορεῖ νὰ λύνῃ τὰ διάφορα θέματα τοῦ τόπου μας. Τέτοιες δυνατότητες δὲν ἔχει. Προβολὴ καὶ καλὴ τοποθέτηση τῶν ζητημάτων μόνο γίνεται, καθὼς καὶ διατύπωση ἀπόψεων καὶ ὑποδείξεων γιὰ τὸν τρόπο τῆς θεραπείας τῶν ἐλλείψεων. Εἴμαστε ὑποχρεωμένοι νὰ σημειώσουμε πὼς τὰ ἀποτελέσματα ἀπὸ τὶς προσπάθειες πού καταβάλαμε δὲν εἶναι δυνατὸ νὰ θεωροῦνται ἀπόλυτα ἱκανοποιητικὰ. Τονίζουμε πὼς εἶναι πάντοτε ἀναγκαῖα ἡ παρακολούθηση τῶν ζητημάτων καὶ ἡ ζωηρὴ ἐπαγρύπνηση ὄλων μας γιὰ τὴ λύση τους, γιὰ τὴν ὁποία πρέπει νὰ συντρέξουν πολλοὶ καὶ διάφοροι παράγοντες πού ὁ ἔλεγχός τους θρῖσκεται ἔξω ἀπὸ τὶς δυνατότητες τῆς ἔφημερίδας.

Ὑπογραμμίσουμε τὴν ἐνθερμὴ συμπαράσταση ὄλων τῶν συμπατριωτῶν μας πρὸς τὸ ἔργο τῆς ἔφημερίδας καὶ ἐξάρουμε τὸν ψυχικὸ σύνδεσμο πού μ' αὐτὸ τὸν τρόπο ἐπιτεύχθηκε. Παρόλα αὐτὰ πρέπει νὰ ποῦμε πὼς ἡ συμπαράσταση αὐτὴ δὲν εἶναι ὅσο θάπρεπε, ἱκανοποιητικὴ, γιὰτὶ διαπιστώσαμε τὴν ὄχι ἀξιόλογη συμμετοχὴ τῆς νεολαίας τοῦ Ζαγοριοῦ. Ἀπὸ τὴν πληθώρα τῆς ὕλης τῆς ἔφημερίδας μας λείπει σὲ μεγάλο βαθμὸ ἡ συνεργασία τῶν νέων ἀτόμων τοῦ Ζαγοριοῦ μας, πού εἶναι τόσο ἀναγκαῖα γιὰ πολλοὺς λόγους. Τὸ ἴδιο μποροῦμε νὰ ποῦμε καὶ γιὰ τὴ μὴ ἱκανοποιητικὴ συμμετοχὴ τῆς Ζαγορίσιας γυναίκας στὴν προσπάθεια. Ἡ ἐπισημάτωση τῶν ἀδυναμιῶν μας πιστεύουμε πὼς θὰ γίνῃ κίνητρο, γιὰ τὴ μεγαλύτερη ἐνεργοποίησιν τῶν νέων καὶ τῶν γυναικῶν.

Ἀπὸ τὴν πλευρὰ μας διαβεβαιώνουμε ὄλους τοὺς συμπατριώτες μας πὼς μὲ τὸν ἴδιο πατριωτικὸ ἐνθουσιασμὸ καὶ ζῆλο θὰ ἐξακολουθήσουμε νὰ προβάλλουμε τὸ Ζαγόρι καὶ τὰ προβλήματα του μὲ σωστὲς ὑποδείξεις πρὸς ὄλες τὶς ἀρμόδιες ἀρχές. Εὐελπιστοῦμε καὶ εὐχόμεσθε ὄχι μόνο νὰ ἔχουμε, ὅπως ὡς τώρα, ἀλλὰ καὶ νὰ εὐρύθουμε τὸ ἀναγνωστικὸ μας κοινὸ.

Συνεχίζουμε τὸ ἔργο μας μὲ τὸν ἴδιο ἐλπιδοφόρο ἐνθουσιασμὸ, μὲ τὸν ὁποῖο ἐδῶ καὶ πέντε χρόνια ξεκινήσαμε, καὶ ἀποφασίσαμε νὰ ἐκδώσουμε «ΤΟ ΖΑΓΟΡΙ ΜΑΣ».

Η ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Ζαγορίσιοι ποιητές

«ΡΕΚΒΙΕΜ»

Γιάννη Καραγιάννη, φοιτητή

Τού 'Αχιλλέα Μπουκουβάλα

Κρατώ στα χέρια μου σφικτά τη δεύτερη ποιητική συλλογή με τον τίτλο «ΡΕΚΒΙΕΜ», του νεαρού ζαγορίσιου ποιητή Γιάννη Κ. Καραγιάννη, με την αίσθηση πως κρατώ τους προβληματισμούς, το όνειρο και την αβεβαιότητα, που ταλανίζει τη νέα γενιά, τη γενιά που πήρε το λάβαρο από τους ιερολοχίτες του Πολυτεχνείου και πορεύεται πρωτόπορα, για την οικοδόμηση μιας καλύτερης ζωής.

Η πρώτη ποιητική συλλογή του Γιάννη Καραγιάννη με τίτλο «ΠΟΙΗΤΙΚΕΣ ΙΣΤΟΡΙΕΣ», που εκδόθηκε στο Γιάννενα το 1978, ήταν η αφιερώση, τα πρώτα ποιητικά φτερουγίσματα, που δειλά παρουσιάζει ο ποιητής, προσπαθώντας ν' ανιχνεύσει τα αλληλοσυγκρουόμενα πνευματικά ρεύματα της εποχής μας, για να βρει το χώρο και τους ορίζοντες που του ταιριάζουν, για να κάνει το πνευματικά του πετάγματα.

Με την πρώτη κιόλας επαφή με τους στίχους της δεύτερης ποιητικής συλλογής του Γιάννη Καραγιάννη που τιτλοφορείται «ΡΕΚΒΙΕΜ» και εκδόθηκε στη Θεσσαλονίκη το 1982, ο μνημένος στην ποίηση αναγνώστης, κυριεύεται από έκπληξη και θαυμασμό, που στη συνέχεια θα μετατραπεί σε δόξ, με τη σκέψη πως οι στίχοι αυτοί γράφτηκαν από ένα νεαρό στην ηλικία, αλλά τόσο ώριμο ποιητή.

Οι στίχοι της συλλογής «ΡΕΚΒΙΕΜ», χαρακτηρίζονται από ηγαίο έγκραση, αβίαστη ποιητική μεσαστρία, πλούσιο νόημα και εντονότατο προβληματισμό. «Οι άδεις μου νύχτες χορεύουν γυμνές στις ακάνθινες άκρες των ασπεριών σχηματίζοντας μ' έντονα αντιφασίματα νυχών την ανυπότακτη ανία των όρμων τους σ' ένα κοιλιάτι αφορέα ελπίδας...»

Αναμφισβήτητα, δεν μπορεί να θεωρηθεί πετυχημένη και δημιουργική ποίηση, αν δεν πάσει ουσιαστικά τον παλμό της κοινωνίας, αν δεν προσπαθήσει να γίνει μπροστάρισσα, για

να οδηγήσει το λαό στην πνευματική και την κοινωνική απελευθέρωση.

Η ποίηση του Γιάννη Καραγιάννη έχει τα στοιχεία αυτά, διάχυτα σε κάθε στίχο. Ο κάθε στίχος του είναι γεμάτος προβληματισμούς και έντονες ανησυχίες, που όταν διαβάζεις, χωρίς να το θέλεις σου δημιουργείται πνευματική έξαρση, σε συνειρμίζει κάποιος μυστικιστικός σπόγγος, ακούς τους σφηγμούς της καρδιάς, την αβεβαιότητα και την απαισιοδοξία της γενιάς του 1980, που κόλα τάχει και δεν ξέρει τι ζητάει κατά τη γνώμη μερικών από μας.

Της γενιάς που θέλει να ζήσει ειρηνικά, μακριά από κακότητες, πυραύλους και αιματοχυσίες. Που θέλει να ζει και ν' αναπνέει ελεύθερα. Να μη αντικρύζει γύρω της τη δυστυχία, τη μιζέρια, την ανέχεια και τον πόνο.

«Τα παιδιά αταμάτησαν μα τρέχουν. Μονάχα ξυπόλυτοι φουκαράδες και μεθυσμένοι φαντάροι με τρύπες αρβύλες και λαιπωμένα αμπέχνα Κουβαλαούν με τα τσακισμένα τους γόνατα πούτη πην ανυπόφορη μπόχα...»

Ο ποιητής τολμάει να κутτάξει μπροστά, να δει κατάματα την πικρή αλήθεια και να διερωτηθεί απαισιοδοξά, για το που πάμε.

Από τους στίχους του, βγαίνει καθαρή η εικόνα του σκεπτικισμού, οι ανησυχίες και τα χτυποκάρδια για τη λαθεμένη πορεία και το αβέβαιο μέλλον της ανθρωπότητας.

«Οι στίχοι μου είναι: παράφωνοι και κραυγές των χρωμάτων δένουν παράξενα πς λέξεις με την αυλική μουσικότητα που κάλυψε κάθε περιωρίο επίλογής πάνω στις πεντημένες μεμβράνες των κροτάφων μου...»

Μεσαιωνικότητα
Ιερή Εξέταση
Φόβος

Έρωτας

Κύκλος

Θάνατος.

ΤΡΕΙΣ ΚΑΙ Ο ΘΕΟΣ

Άγνιτο ήταν το παιδί άκοιμιστο στην κούνια, μ' τού τοιμάζαν στη γιορτή προικιά και κοινογούνια.

Για τ' ο χιονιά, για τ' η βροχή όμπρέλα κεντητή, χρυσή και λουλουδάτη φορεσιά ν' α τού κρατάει ζεστασιά!

Πότε θέ νάρθει ο καιρός... 'Ο πρωτογός, ο πρωτογός! Τη γέννα περιμένανε κι όλα καθώς τ'ά θέλανε.

Και ήρθε τής μάνας ο άνθος και τού πατέρα ή ώρα' λαμπροκόπη ο ούρανός σ' ολάκερη τή χώρα.

Τής χαρουγής ήλιος γλυκός, μοσχοβολά ή γής, κάθεται δίπλα ο Θεός και σ' τ'ό κρεβάτι τρείς...

Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΜΑΣ

Βρήκε ή Εύα τόν 'Αδάμ κι έγινε ο Κάιν ο κοκός που σκότωσε τόν 'Αβέλ' κι έπειτα πώς;

Αυθήθηκαν και πλήθυνον μόνο με μιά γυναίκα: 'Ετσι γονιμοποιήθηκαν και βγήκαν δέκα - δέκα!

Πρώτα ξαδέφρια, μονάδες μας κι αδέρφια κοινόμνησταν άντ'άμα γιά τού ΣΚΟΠΟΥ τ'ό θάμα!

Τό Λύτ έμειθαν οι λόγους θυγατέρες' κοιμήθηκαν μαζί και γίνανε μητέρες...

Σόδομα, γόμορα καυτά... Τότε γίνανε σ'όχητη άρσενικά και ήλικιά' όμως ή άμαρτία πήδησε τ'ό φράχτη...

ΑΓΓΕΛΙΚΟΥΛΑ ΟΙΚΟΝΟΜΟΠΟΥΛΟΥ

Έκανα μια σύντομη παρουσίαση της ποιητικής συλλογής «ΡΕΚΒΙΕΜ» του Γιάννη Κ. Καραγιάννη. Ο, εραστής της ποίησης, δεν θα ικανοποιηθούν από τα ξερά τούτα λόγια, αν δεν γευτούν τη νοστιμιά, που η μελέτη των στίχων της συλλογής θα τους προσφέρει. Ένας προβληματισμός και μια πνευματική πορεία ειρήνης μαζί του, θα είναι, πιστεύουμε, ιο-λύ ωφέλιμη.

Αχιλ. Μπουκουβάλας

ΧΡΟΝΙΑ ΠΟΛΛΑ ΝΑ ΖΗΣΕΙΣ «ΖΑΓΟΡΙ ΜΑΣ»

Νο 60 είχε τ'ό φύλλο τού Μαρτίου 1983 «του ΖΑΓΟΡΙΟΥ μας, και αυτό συμπλήρωσε πέντε χρόνια ζωής. Και τί ζωής. Κι απ' τ'ό Νο 60 μπαίνει σ'τόν έκτο χρόνο. Λίγο είναι. Μέσα σ'τά πάντε αυτά χρόνια, έβ' έπαψε ν'ά ψάχνει, ν'ά βρίσκει και ν'ανταμώνει, τούς κρούς της άλλης σ'όλης, τούς κρούς της άλλης σ'όλης, τούς κρούς της άλλης σ'όλης. Μέσα σ'τά πάντε αυτά χρόνια, έβ' έπαψε ν'ά ψάχνει, ν'ά βρίσκει και ν'ανταμώνει, τούς κρούς της άλλης σ'όλης, τούς κρούς της άλλης σ'όλης, τούς κρούς της άλλης σ'όλης. Μέσα σ'τά πάντε αυτά χρόνια, έβ' έπαψε ν'ά ψάχνει, ν'ά βρίσκει και ν'ανταμώνει, τούς κρούς της άλλης σ'όλης, τούς κρούς της άλλης σ'όλης, τούς κρούς της άλλης σ'όλης.

Κάθε μήνα «το ΖΑΓΟΡΙ μας, το «φτερωτός Έρμής», γυρίζει σ'ό τον Έλλαδικό χώρο και τόν Ειρηνικό χώρο, μ'ά και π'ό έξω άπ'αυτά και θυμίζει: στους Ζαγορίσιους τ'ό διασποράς, πώς σ'τό Ζαγόρι, άπό τή ζωή συνεχίζεται, όχι, βέβαια, σ'ό τ'ά παλά χρόνια, μ'ά συνεχίζεται. Και με τ'ό μήνυμα αυτό, καλή όλη μας, ν'ά αφήσουμε κάθε τοπικισμό, κάθε άδιαφορία και ν'ά συνεχίσουμε, όποια κ'ά ν'ά βρισκόμαστε, γιά τ'ό ξαναφτιάξουμε τ'ό Ζαγόρι ζωντανό σ'άν τότε...

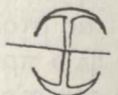
Στη γιορτή τών γενεθλίων τού εύχομα: ν'ά γίνει έκπ'όχρονος ν'ά στέκει, άκοίμητο, σ'ίς έπίθετα γιά τήν προκοπή και τήν ανάνηση τού Ζαγορίου μας, τ'ό έσπ'ό σ'ότου.

ΠΡΟΣΟΔΟΦΟΡΑ ΣΥΝΕΣΤΙΑΣΗ

ΚΗΓΙΑΙ: (τού άνταποκροίτου μου) 'Ο πρόεδρος τής κοινότητας 'Αγάπης Τόλης κάλεσε τούς καρπούς σ'ε γεύμα γιά τ'ό μεσημέρι Κυριακής 27 Μαρτίου.

Στό γεύμα πού δόθηκε σ'ό μεσημέρι τού Παύλου Κατσαυριά παρόνθηκαν 90 περίπου χωριανοί και έξενούμενοι' ήταν δέ πλούσιο σ'έμσημα και κέφι.

Έκει ο πρόεδρος έπινε λόγια σ'ό απόφασή του ν'ά διαθεσι αλάφι τ'ό σπ'ίτι πού άλλοτε στεγαζόταν τ'ά ΛεΑ γιά τή δημιουργία Έξ'όριου ΛεΑ γ'ικής Τέχνης.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ:

κ. Εύριπιδη Βουλδόδημ, Η κα σ'έλιδη έπιστολή σας γιά τ'ό έσπ'ό κ'ό τής Κυνηγετικής Ζώνης θ'ά σ'ε σ'ιευθεί σ'ό έπόμενο φύλλο.

Απομνημμένες σελίδες

Τ'ό γρاناζάκι

(Διήγημα)

Βέβαια ή τέχνη λειτουργεί αυτόνομα και δέν έχει ανάγκη από έπεξηγήσεις, σημειώσεις κ.λ.π. δεκανίκια, στην περίπτωση όμως τού παρόντος διηγήματος καλό είναι ν'ά γίνουν γνωστά τ'ά παρακάτω. Τ'ό «Πρόγραμμα άναπτύξεως» γιά τ'ό όποιο γίνονται άναφορές σ'ό κείμενο, δέν είναι φανταστικό' πρόκειται γιά τ'ό Πρόγραμμα 'Αναπτύξεως 'Ηπειρω (Ζώνη πειραματισμού και έπιδείξεως Κόνιτης - Ζαγορίου - Παρακαλάμου) πού λειτουργησε πριν 25 χρόνια και γέννησε τόσες έλπίδες γιά τήν άναγέννηση τού Κεντρικού και Δυτικού Ζαγοριού.

Οι μικροί κρεμούσαν τ'ες σάκες σ'τά θρανία, έχωναν τ'ά χέρια σ'ίς τ'άσες φάχνοντας και τέλος ανέμειξαν θριαμβευτικά τ'ό μακρινάκι τους. 'Υστερα έκαναν τ'ες ύδεις κινήσεις, λέγανε τ'ά ύδα σχεδόν λόγια πριν από τήν προσευχή. 'Αμέσως άρχιζε ή προπόνηση πού άφηνε λίγες δυνατόειες σ'ό Φίλιππο γιά προσπάθεια άλλου είδους. Τ'ά κορμάκια έδειχναν τότε τή χαλάρωση και ο λόγος φτέρωνε. Ξεχνούσαν οι μικροί τ'ή άββα, τ'ά ταμπάκια, τ'ό πρίξιμο τού θρανίου. 'Ο χάρτης τών έποχών άνοιγε σ'άν δεκάγια τούς πολύχρωμους μήνες του. Σ'τό άριθμητήριο χαλούσαν τήν τάξη οι κόκκινες και κίτρινες μπύλλιες. 'Ο μαυροπίνιας φορτώνονταν αχθεία. Οι χάρτες τών 'Ηπειρών γέμιζαν από δουτ'ά τραίμων, άεροπλάνων, έργοστασίων. Οι θάλασσες σ'ά ν'ά σάλευαν. Τ'ά μάτια τών παιδιών έπαιρναν μιά παράξενη χλωμή στυλινότητα και τ'ά χέρια τού Φίλιππου έτρεμαν. Αύτες τ'ες ώρες αίσθάνονταν άβάστακτη έπιθυμία γιά τ'αγάρα' έδρανε στην αυλή άθρόνα άφίρνοντας π'σω του τ'ή μαχαία.

Μιά πέσιαν ώρα ήταν πού τόν έπισκευήθηκαν τρεις άνθρωποι. Καθισμένοι σ'ό π'λατύκαλο, με τ'ά χέρια σ'ά μάγουλα κ'άπνιζε. Κρατούσε με τ'ά χείλη τ'ό τσιγάρο και έβουδούσε από τ'ά ρουθούνια. 'Απόδρασε τ'ό ούρανο τ'έξο άκουμπάσε σ'ό βουνό και σ'ό δάσος τού Ζαγοριοχωριού. Είχε λαμπέρα χρώματα, φρέσκα, ολόκαθαρα. Οι προσχολικοί πατάρια σ'αχνώνονταν σ'ίς μήτες τών ποδιών, τέκωναν τ'ά χέρια με άναγμένα δάχτυλα ν'ά π'ό πιάσουν. Έρχονταν κάθε δειλινό στην αυλή. Ένας μ'άμπιρας έλεγε σ'ή Γίλια ν'ά πηδήσει: τ'ό τ'έξο. Προσπαθούσε ν'ά τ'ή π'ράσει. «Θ'ά γίνεις άγόρι, τ'ής έλεγε, αν τ'ό πηδήσεις Γίλια». Τ'ό κοριτσάκι κοιτάζε μιά τ'ό ούρανο τ'έξο και μιά τ'ό δάσκαλο σ'ά ν'ά τ'ό ζητούσε βοήθεια.

— 'Υστερα σου θέλουν άδ'ηξη και άπεργούν! 'Ο κύριος δάσκαλος χαριεντίζεται με τ'ά μικρά και κ'άπνιζε: έν ώρα μαθήματος, έίπε ο Τεχνικός Διευθυντής τού Προγράμματος άνάπτυξης τ'ής περιοχής. Είμαστε κάποτε συμμητητές σ'ό Γυμνάσιο κι αυτό μ'ού δίνει: θάρρος ν'ά τ'ό τ'ά φύλλω... Γεια σου Φίλιππε.

Σταίβησαν, μ'ά έσο και ν'ά πεις κάτι: είχε σπάσει από τ'ά λόγια τού Τεχνικού Διευθυντή. Μπαίνοντας στην αίθουσα, ή εθιμία πάγωσε και σ'ά πρόσωπα τών παιδιών. Μόνο τ'ά μικρά τ'ής πρώτης έπέμειναν γιά τ'ή ζαχαρίζουν. Τ'ά κοριτσάκια περιεργάζονταν τ'ή δεσποινίδα.

— 'Όλα τ'ά παιδιά τ'ά διδάσκετε μόνος σας και τ'ήν ίδια ώρα; Πώς είναι δυνατό να γίνε: μάθημα σ' έξη τάξεις; ρώτησε και ή φωνή τ'ής άπλωσε με συμπληθητικούς χυμιατισμούς.

— 'Όσα π'άνε κι έσα ρθούνε, ελευθεύτηκε ο Τεχνικός Διευθυντής.

Η μ'ήτη τ'ής σούφρωσε άδ'όρατα σ'ά ν'ά άφορούσε α'τήν ή παρατήρηση.

— Έξ'ασα ν'ά σου π'ω Φίλιππε, πώς ή δεσποινίς σπούδασε Κοινωνιολογία σ'ό Λονδίνο κι ενδιαφέρεται έλλως ιδιαιτέρως γιά τ'ήν «Πειραματική Ζώνη άναπτύξεως», έκ'ότ'ε απ' αυτό εργάζεται ως ρεπόρτερ σ'έ άγγλικές έφημερίδες. Γυρίσαμε έλη τ'ή Ζώνη, έδω π'ελαιώνουμε. Έλπίζω, δεσποινίς, και σ'αράχηκε π'ός τ'ό μέρος τ'ής, ν'ά σας ένθουσιάζε ή έπιτυχία τού πειράματος. Σ'ας παρακαλώ ν'ά μ'ας ταχυδρομήσετε τ'ες

έφημερίδες με τ'ες έντυπώσεις σας. Θ'ά τ'ες περιλάβουμε σ'ό «Βήμα τού άγράφου».

— Πολύ σκληρό θ'ά είναι ν'ά διδάσκει κανένας έξη τάξεις μικρών παιδιών στην ίδια αίθουσα! φέλισε τ'ό κορίτσι κοιτάζοντας συλλογισμένη τούς γκρίζους κροτάφους τού δασκάλου.

— Μ'ά δέν έβ'εσε 'Ελληνίδα; ρώτησε α'τός με τ'ή σειρά του.

— Π'ώς..., μ'ά Έξ'ρα μονάχα λόγια καλοκαίρια στην πατρίδα. Είμαστε οικογενειακώς έγκαταστημένοι σ'ό Λονδίνο.

— Κύριε διδάσκαλε, είπε με άδιαφορία ο τρίτος πού συστήθηκε σ'άν Γενικός Γραμματέας τ'ής «Πειραματικής Ζώνης», μπορούν ν'ά φύγουν οι μαθητ'ά σας. Η δεσποινίς θέλει ν'ά γυρνάει: τ'ό χώρο εστιάζεως κι: έγώ θ'ά ρέξω μ'ά ματιά —δ'ίως τυπική— σ'ά βιβλία τού συστίου σας, γιά τ'ήν τάξη βέβαια.

'Ο δάσκαλος με σ'αμμένο κεφάλι: έμιαζε δ'όβουλος γιά κάτι.

— Καταστασιακός σας Χάρτης οι σ'ίχοι: τ'ής Γαβριέλας Μιστράλ; είπε τ'ό κορίτσι κοιτάζοντας σ'ό θάθος ένα χαρτόνι με μ'αύρα μεγάλα γράμματα. Και γυρνώντας σ'όν Τεχνικό Διευθυντή άπάργειλε χαμηλάφωνα σ'ά ν'ά προσέυχονταν:

«Δώσε μου, Κύριε, άπλότητα και θάθος...»

Κάμει ν'ά ύψώσω τ'ά μάτια πάνω από τ'ό πληγωμένο στήθος μου μπαίνοντας κάθε μέρα σ'ό σχολείο μου...

Κάμει τ'ό χέρι μου ελαφρότερο στην τιμωρία και απαυώτερο σ'ό χέδι...

Τ'ό π'όθ'όχτιστο σχολείο μου άς είναι καμυμένο από πνεύμα...»

'Ο Τεχνικός Διευθυντής χαμογέλασε συγκαταβατικά. Είχε σ'ή μάσκα του κ'ά: τ'ό σοβαρό, τ'ό ανεξήγητα σοβαρό.

Τ'ής μιλησε όταν έφυγαν τ'ά παιδιά:

— Η έποχή μας, όπως ξέρετε καλύτερ' από μένα, τεχνικρατείται. Σπούδασα δασολογία, γεωπονία και μηχανική. Γνωρίζω γιά λεπτάματα, άσθένειες φυτών, ν'ά χαράζω δασικούς δρόμους, ν'ά διορθώνω τ'ήν κ'όση τού έδάφους... Α'ύτ'ες τ'ες... ποιητικές φλυαρίες δέν τ'ες χρειάζονται ποτέ και νομίζω π'ώς σ'ό σ'αμμένο κόσμο δέν άρμίζουν.

Διέτρινες σ'ό λιγνό κορμί τού δασκάλου μ'ά ταλάντευση: μπρός, πίσω. Σ'έ παρόμοιες περιπτώσεις ο αντίλογος τρικυμίζε μέσα του, έσπου ν'ά σπάσει κάποιον φράγμα και τότε ή μορφή του έπαιρνε κ'άτι: τ'ό άπ'όθανο έξ'αλλο. Η έπιδερμίδα τέτνωνε, άποχτούσε χλωμή διαφάνεια κι έλεγε: π'ώς α'ύτ'ος ο άνθρωπος από σ'ιτηγή σ'έ σ'ιτηγή θ'ά λέπυνη και θ'ά φύγει: φηλά σ'άν βέλος. Έπιθυμούσε τότε ν'ά γίνε: φωτιά, ν'ά γλύψει τ'ά πάντα και ν'ά φτάσει: ως τ'ό γρανιτόδες μέρος τών πραγματιών —άν ύπήρχε— ν'ά τ'ό καθαρίσει από τ'ά πρόστυχα υλικά. 'Όπως έ'εγε ο ίδιος μονάχα σ'ό σατανικό χαρτίζονταν γιά λίγα, χαίρονταν τ'ους μαστορειμένους έλιγμούς, και τ'ους αναγνώριζε πνευματικότητα. Ρθθιζε τότε, με άπόλυτα συγκρατημένα νεύρα, τ'ή μάχη. Α'αροδότης ο άλλος; άκροβατούσε κι α'ύτ'ος όσπου έπιδείξε άκροβούσε τ'ή μάσκα τού σατ'άνα.

— Κύριε, άπερηθήρη σ'όν Τεχνικό Διευθυντή (α'υτό τ'ό «κ'άριε»: άφ'αρούσε λ'όπόν τ'ήν παλιά γνώριμία); θ'ά έπρεπε πέραν τ'ής συμβατικής εργασίας ν'ά ανακαλύπτατε, γιατί ύπάρχει και σ'ό έπαγγελματά σας, και ποίηση και τρυφερότητα και μ'ή μ'όδ π'εττε π'ώς ή τεχνική άποκ'ατηνώνε. Αυτό συμβαίνει: σ' έσους άποδύετον σ' ό'τιδήποτε άλλο έπ'ός από τ'ήν τελεότητα τού άντικειμένου πού τ'ους άπαχολεί. 'Πώς ν'ά ρθει σύντομα ή έποχή — όπως ο άνθρωπος συνεχ'έζει στην ε'τέλεια, όπως ύποκ'άπει: και σ'υμβιδάζεται χωρίς άκ'ατάσεις— πού ή ανθρωπότητα θ'ά μ'αύσει τ'ους τεμνίτες. Μαν'ρωμένη ή ανθρωπ'ινη άγέλη σ'έ τ'αμ'ετένεις φυλές θ'ά ροκ'ανίξει τ'ες μέρες τ'ής δίχως τ'ύψει: ένα ροκ'άνισμα άγευστο πού κάποτε θ'ά δημιουργήσει α'διέξοδα κι άπέλπεια. Α'ργότερα, σ'πρωγμένη ή θάλασσα τών τεμνιτών από ανεξήγητη νοσταλγία —άν από κ'ωμα τού θάθους— θ'ά άποσυγκολληθεί, θ'ά σ'υρθεί π'ός τ'ά έξω φάχνοντας γιά ένα πράσινο φύλλο, κοχύλι, έλληνικό άέ-τωμα, ήθικ'ήν ήγεία κ.λ.

— Βλέπω π'ώς συνεχ'έζεται έλικασίδως ή έμπάθεια άπέαντι τών φορέων σ'ό τεχνικό πολιτισμό. Φίλιππε. Α'υτή πού σας έρριξε στην άπεγνωσμένη άπεργία, τ'όν παρατήρη δασικά ο Τεχνικός Διευθυντής. Είμένα δέ με σκοτίζει πού θ'ά φτάσει αύριο ο άνθρωπος, αν θ'ά άποκ'ατηνωθεί ή θ'ά γιατρευτεί γιά πάντα από τ'ες φθοροποιές φαντασιώσεις

ΖΑΓΟΡΙ

ΙΣΤΟΡΙΑ καὶ ΖΩΗ

ΕΥΡΙΠΙΔΗ ΓΙΑΝΝΑΚΟΥ

(Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγούμενου)

Σιγά, πολὺ σιγά, καὶ μὲ τὸ πέρασμα τῶν χρόνων δημιουρήθηκε στὸ θαυμάσιο τόπο μᾶς ἕνας πολιτισμὸς, μὲ δική του προσωπικότητα. Πηγαίος, ντόπιος, ὄχι παρεισάκτος. Ἦταν δέντρο ἀπὸ σπόρο ὁ πολιτισμὸς αὐτός, πού φύτρωσε ἐδῶ, κι' ἀναπτύχθηκε ἀργά, ἀργά κι' ἀνθίσει... «Ἐδῶ ἀκριβῶς θρίσκει τὸ θαῦμα πού συντελέστηκε ἐδῶ ἐπάνω... Στὰ τόσα πηγαία αἰσθήματα στὸ μοναδικὸ πολιτισμὸ» γράφει ὁ Γιάννης Σαραλῆς στὸ βιβλίο του «τὸ Ζαγόρι».

Ἐκεῖνο ὅμως πού φούντωσε τὸ δέντρο τοῦ πολιτισμοῦ μᾶς ἦταν ἡ κατάκτηση τῶν «προνομίων» πού οἱ Ζαγορίσιοι κατάφεραν ν' ἀποσπάσουν ἀπὸ τοὺς Τούρκους καὶ πού συντέλεσαν στὴν καταπληκτικὴ προκοπὴ τοῦ Ζαγοριοῦ μᾶς. Ὁ Λαμπρίδης μᾶς, γιὰ τὴν κατάκτηση αὐτῆ τῶν προνομίων γράφει στὰ Ζαγοριακά του: «Κατὰ τὴν παράδοσιν καὶ πρὸς σημειώσεις ἐν περιθωρίοις Ἀγίας Γραφῆς (1544) τῆς μονῆς Βουτσᾶς συνάδουσα πρεσβεία τοῦ Κεντρικοῦ Ζαγορίου διαμερίσματος, εἰς προὔπανθσιν τοῦ κατὰ τῆς ἐπικρατείας Καρόλου τοῦ Β' εἰσελαδώντος Καρὰ Σινάν πασᾶ, ἐξεληθούσα καὶ αὐθορμήτως ἐκείνῳ προσκυνήσασα, ἐξητήσατο αὐτονομίαν, αὐτοδιοίκησιν καὶ πλήρη ἀτέλειαν, καὶ ταῦτα πρὸς ἀπολάκτησιν τῶν τιμαριούχων, ὡς σφόδρα ἀπεχθάνοντο, διὰ τὴν περιφρονητικὴν διαγωγὴν αὐτῶν. Τοὺς ὄρους τούτους, μετὰ δυσχερῆ, παρὰ τὴν μονὴν Βουτσᾶς, κατατρόπωσιν Μαλακασιωτῶν, ἀκούσας ὁ Καρὰ Σινάν πασᾶς, θεωρήσας δὲ καὶ τὴν αὐθόρμητον τῶν ὀρεινῶν τούτων ὑποταγὴν, ὡς συντελεστικὴν πρὸς τὴν ἐν τῷ Φρουρίῳ τῶν Ἰωαννίνων παράδοσιν ἀπεδέξατο, ὑποχρέωσας αὐτοὺς, ἵνα, ἀντὶ παντὸς φόρου, οὐδ' αὐτοῦ τοῦ κεφαλικοῦ ἐξαιρουμένου, ἀποστέλλουσι κατ' ἔτος ἀριθμὸν ἀνδρῶν, πρὸς ἐπιμέλειαν καὶ θεραπείαν τῶν Ἰππῶν καὶ τῶν ἀμαξῶν τοῦ αὐτοκρατορικοῦ στρατοῦ...».

Τὸ Ζαγόρι ἀπὸ τότε ἔγινε «Βοϊνίκο» καὶ οἱ Ζαγορίσιοι «Βοϊνίκηδες» (στρατεύσιμοι).

Ἀπ' αὐτῆς τῆς ἀλώσεως τῆς Ἠπείρου ὑπὸ τῶν Ὀθωμανῶν, οἱ Ζαγορίσιοι παραδοθέντες μετὰ τῶν Ἰωαννιτῶν ἐπὶ συνθήκη, ἀπέκτησαν διάφορα προνόμια, γράφει ὁ Λαμπρίδης στὴ σελ. 131 τῶν Ζαγοριακῶν του.

Αὐτὸ τὸ ὑποχρεωτικὸ ταξίδι τῶν Ζαγορίσιων, πού πήγαιναν σὰν «Βοϊνίκηδες» ἦταν καὶ μιὰ ἀπὸ τὶς αἰτίες, πού ἄρχισε στὸ Ζαγόρι, ἡ ἀποδημία, πού μὲ τὸ πέρασμα τῶν δεκαετιῶν γενικεύθηκε, κι' ἔγινε παράδοση. Ἡ ἀποδημία, πού ἔγινε ὁ χρυσοφόρος ἀγωγὸς καὶ πλούτισε τὸ Ζαγόρι κι' ἔκανε τὰ σπίτια του παλάτια, καὶ τὴ ζωὴ ἐφάμιλλη, μὲ τὴ ζωὴ τῶν τότε ἀστικῶν κέντρων, μὰ νομίζω πὺ ἀριστοκρατικῆ. Ἡ ἀποδημία πού γέμισε τὸ Ζαγόρι, μὲ περιήφανα ἀρχοντικά, μὲ θαυμάσιες ἐκκλησίες, μὲ γεφύρια, μὲ δρόμους, μὲ μεγαλόπρεπα καμπαναριά, μὲ θρύσες, μὲ σχολεῖα, μὲ φαρμακεῖα...

Ἡ ἀποδημία πού περιέβαλε τὴ χήρα, τ' ὄρφανό, τὸ φτωχό. Ἡ ἀποδημία πού συντέλεσε στὴ μεγάλη ἀνάπτυξη, τῆς παιδείας, στὸν τόπο μας καὶ πλούτισε τὰ σχολεῖα μᾶς, μὲ βιβλιοθήκες καὶ μὲ ἄριστα, γιὰ κείνα τὰ χρόνια, ἐποπτικά μέσα. Ἡ ἀποδημία πού ἀνέβασε τὴν ἰατροφαρμακευτικὴ περίθαλψη σὲ ζηλευτὸ ἐπίπεδο.

Γιὰ τὴν ἀποδημία, πού μιὰ ἀπὸ τὶς αἰτίες τῆς ἦταν οἱ «Βοϊνίκοι» ὁ Βασίλης Φανίτσιος στὸ βιβλίο του «Ζαγορίσιο

νοικοκυριὸ καὶ τάξη» γράφει: «Κι' ἀπὸ κατόπ' ἀπ' τὰ προνόμια, πααίνοντας «Μπουϊνίκηδες» ἀρχῆνικὴ ἢ ξενιτιά μᾶς. Κι' ἔτο' μὲ τοῦ καζάντιο γίνεαν ἐμπόρ, εὐεργέτες μὲ τ' ἀμείτρητα ἀγαθοεργήματα καὶ κληροδοτήματα. Κι' ἔτο ἀπὸ κοντὰ ἀπὸ τοὺς Μπουϊνίκηδες, οἱ ξενιτημένοι κι' εὐεργέτες καὶ τὰ Γράμματα, τὰ σκολεῖα στὴν Ἠπειρο, πού στὸν 16ο, 17ο καὶ 18ο αἰῶνα δὲν καρκαλοῦσε ἄλλοῦ π'θινὰ Σχολεῖα... Ἀκόμα στὴν Ἱστορία τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους τόμ. ΙΓ' σελ. 392 εἶναι γραμμένα τὰ παρακάτω: «Στὰ Ζαγοροχώρια ἡ ὕλικὴ εὐημερία τῶν κατοίκων, πού συχνὰ κληροδοτοῦσαν τὶς περιουσίες τους, γιὰ τὴν ἴδρυση σχολεῖων... συνέβαλον πολὺ στὸ νὰ ἀκμάσῃ ἡ παιδεία ἐκεῖ».

Ἡ ἀποδημία, πού δυστυχῶς, στὸ τέλος τὸ μαράζωσε τὸ Ζαγόρι, γιὰ τὸ σιγά, σιγά χωρὶς νὰ τὸ θέλει, συντέλεσε κι' αὐτῆ, στὴν πληθυσμικὴ του ἀποφύλαση...

Μερικὰ ἀπὸ τὰ περίφημα αὐτὰ προνόμια, ὅπως τὰ γράφει ὁ Λαμπρίδης καὶ πού τόσο μεγάλη προκοπὴ φέρανε στὸ Ζαγόρι εἶναι τὰ παρακάτω:

— «Ἀπονέμεται τῷ Ζαγορίῳ αὐτονομία καὶ αὐτοδιοίκησις.

— Ἐλευθερία εἰς τὰς θρησκευτικὰς αὐτοῦ τελετὰς καὶ ἀπεριορίστωσ ἀγάσθω, κροῦον καὶ κώδωνας καὶ πάντα ναὸν αὐτοῦ, ἀνευ οὐδεμιᾶς διατυπώσεως, ἀνακαινισάσθω.

— Σεβασθήτωσαν οἱ ἐν Ἰωαννίνους διοικηταί, ἱεροδισταὶ καὶ ἀρχιερεῖς τὰ δικαιώματα αὐτοῦ καὶ προστατευώσαν αὐτὰ.

— Ἀπαγορευέσθω ἡ εἰς τὸ Ζαγόριον μετάθασις παντὸς Ὀθωμανοῦ...».

Ἔτσι τὰ χωριά τοῦ Ζαγοριοῦ «ἔτυχον ἐλευθερίας δημοτικῆς διοικήσεως καὶ αὐτονομίας, εἰς οὐδεμίαν ὑπαγόμενα ἐπαρχιακὴν ἀρχὴν. Δημοτικοὶ ἀρχόντες, ἐλευθέρως ἐκλεγόμενοι ἦσαν ἐπιτετραμμένοι τὰ τῶν τοπικῶν καθόλου ὑποθέσεων καὶ τῆς τῶν φόρων εἰσπράξεως...» (Λαμπρίδης Ζαγοριακά Β' σελ. 9).

Τὰ περίφημα αὐτὰ «προνόμια» πού δυστυχῶς κἀκανε στὰ Γιάννινα στὶς 25 Αὐγούστου 1820 καὶ ἀντεκατεστάθησαν μὲ ἄλλα νεώτερα, ἔφεραν στὸ Ζαγόρι μεγάλη προκοπὴ καὶ φήμη. Τὸ Ζαγόρι, ὅπως γράφει ὁ Λαμπρίδης ἐσηματίζει «ἐν μέσῳ τῆς Ἠπείρου ἐντελὲς ἀριστοδημοκρατικὸν πολίτευμα». Καὶ πὺ κάτω γράφει: «Ἡ ὄλότης τῶν Κοινοτήτων τοῦ Ζαγοριοῦ, ἵνα κυβερνᾶται καὶ συνεννοεῖται εὐκολώτερον, μὲ τὰς Τουρκικὰς ἀρχάς, ἐξέλεγε ἕνα «Βεκύλην» ἦτο γενικὸν προεστῶτα».

Ἡ περιφέρεια Ζαγοριοῦ, γράφει ὁ Βιζυικίδης στὴ μελέτη του «Ἠπειρωτικῶν θεσμίων ἔρευνα, σελ. 21-22 ὅπως δημοσιεύεται στὸ βιβλίο τοῦ Β. Φανίτσιου «Ζαγορίσιο νοικοκυριὸ καὶ τάξη», περιλαμβάνουσα 46 μᾶλλον ἢ ἦτον ἀναμάζοντα χωριά, χαρακτηριζομένη δὲ δικαίως, ὡς ἐν τῶν μάλιστα προηγμένων τμημάτων τῆς Ἠπείρου, ἐκ τοῦ ὁποῦ ἐξεπέμποντο κατὰ καιροὺς πλεῖστοι φορεῖς πολιτισμοῦ, διδάσκαλοι, φυσίατροι... ἐκέκτητο παλαιόθεν συνταγματικὴν τινὰ αὐτοδιοίκησιν καὶ αὐτονομίαν, φέρουσαν κατὰ τὰ φαινόμενα μὲν δημοκρατικὸν κατ' οὐσίαν δὲ ἀριστοκρατικὸν χαρακτήρα. Τὸ Ζαγόριον τὸ ὁποῖον διετήρησε τὴν προνομιοῦχον ταύτην θέσιν, μέχρι τὸ 1868, εἶχε ἰδιαιτέρον ἀντιπρόσωπον (προεστῶτα). Ὁδτος ἀντικαθίστατο κατ' ἐξαμηνίαν ἐκλεγόμενου τοῦ διαδόχου ἐκ τῶν τιμωτέρων καὶ φρονιμωτέρων πολιτῶν τοῦ Ζαγοριοῦ. Εἶχε περὶ ἑαυτὸν πολυμύλησ συμβούλιον ἐκλεγόμενον ὑπὸ τῶν χωρίων τοῦ Ζαγοριοῦ ἐκ τῶν φρονιμωτέρων, τῶν τιμωτέρων καὶ καλλιτέρων οἰκοκυριαῶν καὶ ἐκαλοῦντο ἀντιπρόσωποι ἢ πληρεξούσιοι (Βεκύλαι), ὁ δὲ προεστὼς ὡς κατ' ἐξοχὴν πληρεξούσιος τοῦ ὁμοσπονδιακοῦ συνόλου ἔφερε τὴν ἐπωνυμίαν τοῦ Ζαγορ Βεκύλην...

Τὸ ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ Συμβούλιον τῶν ἀντιπροσώπων, καλούμενον καὶ «Κοιὴ Συνέλευσις καὶ «Κοινὸν τῶν Ζαγορίσιων» ἐδικαιοῦτο νὰ ἀσκέι μερικὴν διοικητικὴν καὶ δικαστικὴν ἐξουσίαν διὰ τὰς ὑποθέσεις τοῦ Ζαγοριοῦ καὶ τῶν Ζαγορίσιων...».

Ἐξ ἄλλου γιὰ τὶς δικαστικὲς ὑποθέσεις τῶν Ζαγορίσιων, ὁ Λαμπρίδης στὰ Ζαγοριακά του Α' σελ. 139 γράφει: «Ἰσπανίως συνέβαινε οἱ διαφερόμενοι Ζαγορίσιοι, ν' ἀπευθύνονται εἰς τὴν Μητρόπολιν τῶν Ἰωαννίνων καὶ σπανιώτατα εἰς τὰ Τουρκικὰ δικαστήρια...».

Μόνον οἱ θαρειὲς ποινικὲς ὑποθέσεις δικάζονταν ἀπὸ τὰ Τουρκικὰ δικαστήρια, οἱ ἄλλες ὅλες ἀπὸ τὸν Προεστῶτα. Ἀργότερα ὅλες οἱ πανικὲς ὑποθέσεις δικάζονταν ἀπὸ τὴν Τουρκικὴ Δικαιοσύνη.

Χαρακτηρίζοντας τὴ σπουδαιότητα τοῦ Ζαγοριοῦ καὶ γιὰ ἄλλες περιοχὲς τῆς Ἠπείρου μᾶς, ὁ Λαμπρίδης γράφει: «...εἰς τὴν ὀρεινὴν, ἀλλὰ τερπνὴν ταύτην ὄασιν, πολλὰ ὀφείλει οὐ μόνον σύμψασα ἢ Ἠπειρος, ἢ ὅποια, διὰ τῶν Ζαγορίσιων, κυρίως, τὸ πρῶτον διαπρυσία πανταχοῦ ἐγένετο, ἀλλὰ καὶ ὁ ὅλος Ἑλληνισμός». Στὴν Ἱστορία τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους στὸν ΙΓ' τόμο σελ. 393 γιὰ τὴ συμβουλιὴ αὐτῆ τῶν Ζαγορίσιων στὴν πνευματικὴ καὶ οἰκονομικὴ ἀνάπτυξη τῆς χώρας εἶναι γραμμένα τὰ παρακάτω: «Οἱ Ἠπειρωταὶ μετὰ τὴν Ἑλληνικὴ Ἐπανάσταση συντέλεσαν πολὺ στὴν πνευματικὴ ἀλλὰ καὶ στὴν οἰκονομικὴ ἀνάπτυξη τῆς χώρας. Ἰδιαιτέρα μάλιστα, ἀπὸ τοὺς ἀπόδημους Ἠπειρωτῶς κυρίως οἱ Ζαγορίσιοι, πού ἀπὸ τὰ παλιὰ χρόνια μετανάστευαν εἰς τὴν Ρουμανία, Αὐστρὸ - Οὐγγαρία, Αἴγυπτο ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν Ρωσία κι' ἄλλοῦ, ἀποδείχτηκαν οἱ μεγαλύτεροι χωρηγοί, οἱ φιλοπάτριδες εὐεργέτες, πού ἀφειδώλευτα καὶ μὲ στοργὴ πρὸς τὴν Πατρίδα τους, προσέφεραν ὀλόκληρες περιουσίες, γιὰ τὴν προκοπὴ καὶ τὴν εὐτυχία τῆς».

Τῆς ὁμοσπονδίας τῶν 46 χωριῶν τοῦ Ζαγοριοῦ μᾶς, ἐκτελεστικὸ ὄργανο, ὅπως καὶ παραπάνω λέω, ἦταν ὁ Προεστὼς τοῦ Ζαγοριοῦ, προσωπικότητα γεμάτη ἐξουσία καὶ σοβαρότητα καὶ συμβολίον τοῦ οἱ Ζαγορίσιοι ἀρχόντες τῶν χωριῶν. Δύναμὴ τους ἦσαν οἱ πανίσχυροι Ζαγορίσιοι τῆς Πόλης τῶν Γιαννίνων... Ἐπὶ τὴ διαμονὴ τοῦ Προεστῶτος, ὁ Λαμπρίδης εἰς τὴν σελ. 20-21 τῶν Ζαγοριακῶν του γράφει: «Ἀνάκαθεν μὲν ἐξ ἀρχῆς ὁ Γενικός τοῦ Ζαγοριοῦ προεστὼς διέτριβε, κατὰ τὸ πλεῖστον, ἐν Ζαγορίῳ καὶ ἐν τῷ ἴδιῳ αὐτοῦ οἴκῳ τοὺς διαφερομένους ἐδικάζε... κατήρχετο εἰς Ἰωάννινα μόνον πρὸς ἀνάσιν τῶν φόρων καὶ συνενόησιν πρὸς τὸν τοποτηρητὴν, διὰ τὰς ὑποχρεώσεις τῆς ὁμοσπονδίας. Ἀπὸ τοῦ πρώτου ἡμῶστος τοῦ ΙΖ' αἰῶνος διέμενε ἐν Ἰωαννίνους εἰς οἶκον ἐπιστάσιαν καλούμενον...».

Τὰ γενικά ζητήματα τοῦ Ζαγοριοῦ λύνονταν μὲ συμβουλές, αἱ δὲ μετὰ τῶν χωρίων διαφορὲς, μὲ δικαστικὲς ἀποφάσεις, ἀπὸ τὸν Προεστῶτα καὶ τὸ συμβούλιόν του. Ὁ Λαμπρίδης, γιὰ τὶς συνελεύσεις αὐτὲς γράφει: «...αἱ συνελεύσεις αὐταὶ ἐγένοντο ἀποκλειστικὰ καὶ μόνον ἐκ Χριστιανῶν Ζαγορίσιων, οὐδεὶς δὲ Ὀθωμανὸς ἐλάμβανε μέρος, αὐτὲς διέμενε τὶς οὐδαμοῦ τὸ Ζαγορίσιον».

Συμπληρώνοντας τὰ παραπάνω ὁ Ἀραβαντινὸς γράφει: «Ὁθωμανὸς εἰς τὴν περιοχὴν τατην οὐδὲλως κατοικεῖ». Ὅπως θλέπετε καμιά ἀνάμιξη τῆς Τουρκικῆς ἀρχῆς δὲν ἐπιτρέπονταν. Ἡ ἐλευθερία αὐτὴ φυσικὸ ἦταν νὰ δημιουργησὲ στὸ Ζαγόρι μᾶς μιὰ διαφορετικὴ ζωὴ, πού ἀναπτύχθηκε πολὺ διαφορετικὰ, ἀπὸ ἐκεῖνη, πού θρίσκονταν κατὰ τὴν τρομερὴ Τουρκικὴ κυριαρχία.

Στὰ μαῦρα χρόνια τῆς Τουρκικῆς σκλαβιάς, τὸ Ζαγόρι ἔζησε ἐλεύθερο κι' ἐδῶ ἐπάνω κατέφευγε σὲ μοναστήρια καὶ σὲ χωριά ἢ κληρονομητὴ Ἑλληνικὴ Χριστιανοσύνη, γιὰ τὴν ἐδῶ ψηλά ἐνοιωθε ἀσφάλεια κι' οὐτὲ τῆς ἔλειπε τὸ ἀσυλῶ, ἢ ἀγάπη, ἢ περίθαλψη κι' ἢ συμπαράσταση.

Ἐδῶ στὸ Ζαγόρι ζούσαν ἐλεύθεροι σχετικὰ, ὅπως εἶδατε, καὶ τὴν ἐλευθερία τους αὐτὴ σκέφτονταν νὰ τὴν κάνουν

μόνημ καὶ πὺ σταθερὴ.

Ἔτσι οἱ Ζαγορίσιοι ἐπώνυμοι καὶ ἀνώνυμοι κι' ὄλη ἡ πλειάδα τῶν πατριωτῶν μᾶς καὶ τῶν εὐεργετῶν, πού ζούσαν κι' ἐμπορεύονταν, τὰ χρόνια ἐκεῖνα, εἰς τὴ Βλαχία, εἰς τὴν Ρωσία εἰς τὴν Αὐστρία καὶ Οὐγγαρία καὶ εἰς τὴν Πζλη, εἶχαν, ἀπὸ καιροῦ, σκεφτεῖ καὶ θάλει, μάλιστα, σὲ πράξη, νὰ κάνουν τὸ Ζαγόρι μιὰ ὁμόσπονδη δημοκρατία ἐλεύθερη, μιὰ Ἠγεμονία.

Γιὰ τὴν ὑλοποίηση τῶν μεγαλεπήθουλων αὐτῶν σχεδίων τους καὶ τὴν καταχώρωση αὐτῆς τῆς μικρῆς Ζαγορίσιας Δημοκρατίας, διέθεταν τότε στὴν Πόλη, πανίσχυρους, σὲ πλοῦτο κι' ἐπιρροὴ Ζαγορίσιους, πού θὰ ἔπειθαν τὸ Σουλτάνο καὶ τὴν «Ἐψηλὴ Πύλη» καὶ μὲ ὀλόχροσο Σουλτανικὸ φερμάνι θὰ ἐλέγχοντο, νὰ ἱδρυθῆ μέσα στὴν Τουρκικὴ αὐτοκρατορία, τοῦτο τὸ μικρὸ αὐτόνομο, ἐλεύθερο κρατίδιο, ἢ ὁμόσπονδη Δημοκρατία.

Ἡ μικρὴ αὐτὴ Ἠγεμονία τῶν χωριῶν τοῦ Ζαγοριοῦ μᾶς, θὰ πλήρωνε μόνον, ἕνα συμβολικὸ φόρο στὸ Τουρκικὸ δὴμοσίο, θὰ εἶχε πολιτικὸ καὶ θρησκευτικὸ ἀρχηγό, καὶ σὰν τέτοιο προώριζαν τὸ Νεόφυτο Δούκα, καὶ πρωτεύουσα τὸ μοναστήρι τοῦ «Ρογκοβοῦ» κοντὰ στὸ Τσεπέλοβο. Θὰ ἱδρύνονταν ἐκεῖ καὶ Πανεπιστήμιο μὲ διευθυντὴ τὸ διδάσκαλο τοῦ Γένους Γεώργιο Γενάδιο. Θὰ εἶχε ἀκόμα ἢ Ἠγεμονία αὐτὴ τοῦ Ζαγοριοῦ, δικὴ τῆς φρουρᾶς, δικὸ τῆς ταμείου, ἀπὸ τὶς εἰσφορὲς πλοῦσιων Ζαγορίσιων καὶ ἰδίως ἀπὸ τὸν Σκαμνελίτη Σαϊτζῆ. Θὰ εἶχε ἀκόμα δικὴ τῆς Δικαιοσύνης μὲ ἐπὶ κεφαλῆς τὸν Κλωνάρη ἀπὸ τὸ Λιασκοθέτσι, καὶ γενικὰ θὰ εἶχε δικὴ τῆς Διοίκησης. Θὰ ἦταν ἕνα μικρὸ κρατίδιο ἐλεύθερο, μὲσα στὴν Τουρκικὴ αὐτοκρατορία...

Ὅμως ὅλες αὐτὲς οἱ μεγαλεπήθουλες προσπάθειες, πού θὰ γίνονταν σύντομα τότε πραγματικότητα, ἀτόνησαν δυστυχῶς, γιὰ τὴν πίστησαν αὐτοὶ οἱ ἀξιοὶ Ζαγορίσιοι, μὲ τὴν ἴδρυση τῆς Φιλικῆς ἐταιρίας, πού ἀπὸ τὸ Ζαγόρι ἐκίνησε ἢ ἐμπνευση κι' ἢ ἴδρυσή τῆς, μὲ τὸν Τσεπελοβίτη Κωνσταντῖνο Ν. Ράδο, καὶ εἰς τὴν ὁποία πολλοὶ ἐντάχτηκαν σὰ μέλη τῆς, πὺς ἢ ἀπελευθέρωση τῆς Ἑλλάδας μᾶς ζύγωνα... ἕνα ὄνειρο, πού κατὰ δυστυχίαν, ἔμεινε ὄνειρο, γιὰ πολλὲς ἀκόμα δύσκολες, τρομερὰ δύσκολες, γιὰ τὸ Ζαγόρι μᾶς, δεκαετίες... ὡς τὸ 1913... τί κρίμα...

Στὶς πρώτες δεκαετίες τοῦ 19ου αἰῶνα καὶ ἰδίως ὕστερα ἀπὸ τὸ θάνατο τοῦ Ἀλῆ πασᾶ, μῆταν στὸ Ζαγόρι Ἀλβανικὲς ληστοσυμμορίες καὶ τὸ Ζαγόρι ὑπέστη τρομακτικὰ δειγὰ. Στὰ χρόνια αὐτὰ, δὲν εἶχαν χάσει τίποτε, ἀπ' τὴν παλαιὰ του δύναμη καὶ αἰγλὴ οἱ Ζαγορίσιοι τῆς Πόλης καὶ τῶν Γιαννίνων. Ἔτσι ἐπεμῆσαν στὸ Σουλτάνο, πού πρόσταζε τὸ Βεῆ τῶν Γιαννίνων Μεχμέτ Ρεσῆτ πασᾶ, νὰ πιᾶσιν καὶ ν' ἀποκεφαλίσουν τοὺς ἀρχηγούς τῶν συμμοριῶν.

Ἀπὸ τότε τραγουδήθηκε καὶ τὸ:

«Δὲ στ' ὄπα γ'ὼ Ταχίρμπεη μὴ μπαίνει στὸ Ζαγόρι
τ' οἱ Ζαγορίοι εἶναι κακοὶ καὶ γράφουνε στὴν Πόλη».

Οἱ ληστρικὲς ἐπιδρομὲς Ἀλβανῶν μᾶς κι' Ἑλλήνων δυστυχῶς, στάθηκαν μιὰ ἀκόμα ἀπ' τὶς αἰτίες, γιὰ τὴν πληθυσμικὴ ἀποφύλαση τοῦ Ζαγοριοῦ μᾶς...

Τὰ περίφημα προνόμια τοῦ Ζαγοριοῦ, πού γιὰ τετρακόσια χρόνια τὴν προκοπὴ καὶ τὴν δόξα ἔφεραν στὸν τόπο μᾶς, καταργήθηκαν δυστυχῶς τὸ 1868, «...ὅτι ἐν αὐτῷ (τῷ Ζαγορίῳ) ἐγκρύπτεται πνεῦμα ἀνταρσίας...». Ἔτσι δικαιοδόγησαν οἱ Τούρκοι τὴν καταπάτηση τῶν προνομίων καὶ τὴν ἐγκατάσταση τῶν Τουρκικῶν ἀρχῶν στὸ Τσεπέλοβο, ὅπου ἔμειναν ὡς τὸ 1913, 45 δηλαδή ὄλα ὄλα χρόνια.

Ἡ σχετικὴ ἐλευθερία πού εἶχε ἀποκτήσει, μὲ τὰ «προνόμια» καὶ διαφύλαξε μὲ τόσες θυσίες ὁ τόπος μᾶς ἀπὸ τὸ 1431, χάθηκε μὲ τὴν ἐγκατάσταση τῶν Τουρκικῶν ἀρχῶν... ὡς πού τὸ 1913-21 τοῦ Φλεβάρη, πού ἔπεσαν τὰ Γιάννινα, ἐλευθερώθηκε ἀπὸ τὸν Τουρκικὸ ζυγό...

◆ Συνέχεια εἰς τὴν σελίδα 12

25η ΜΑΡΤΙΟΥ

ΛΕΩΝΙΔΑ ΤΣΑΟΥΣΗ

«...Το δὲ τὴν πόλιν σοὶ δοῦναι οὐκ ἐμὸν ἐστίν· οὐτ' ἄλλου τῶν κατοικοῦντων ἐνταῦθα...» καὶ «Πάλι μὲ χρόνους μὲ καιροὺς πάλι δικὰ μας θάναι». Εἶναι δυὸ φράσεις ποὺ δείχνουν τὴν πεισματική ἀρνήση τοῦ γένους τῶν Ἑλλήνων νὰ παραχωρήσει κάτι στὸν κατακτητὴ ἢ ν' ἀναγνωρίσει, ἐστὼ, καὶ τὸ παραμικρὸ ἴχνος νομιμότητας στὴν τούρκικη κατοχὴ τῆς πατρίδας τοῦ ἀμέσως κί ἀπ' τὴς πρώτες ὥρες τῆς ἐθνικῆς συμφορᾶς. Ἡ πρώτη εἶναι ἀπ' τὴν ἀπάντηση τοῦ Κων/νου Παλαιολόγου στὴν ἀπαίτηση τοῦ Μωάμεθ τοῦ πορθητῆ νὰ τοῦ παραδόσει τὴν Κων/πολὴ καὶ ἡ δευτέρα ἀπ' τὸ θρήνη τῆς Πόλης ἕνα μοιρολόγι ποὺ σύνθεσε ὁ ἑλληνικὸς λαὸς γιὰ τὴν ἀλωσὴ τῆς ἀπ' τοὺς Τούρκους. Παρηγοριέται μ' αὐτὸ τὸ μοιρολόγι ὁ ἥρωϊκὸς λαὸς καὶ παρηγοράει ἀκόμα καὶ τὴν Ἰλιανὰγία του, ποὺ, κοτὰ τὴν παράδοση, μόλις ἀκούσε πὼς «εἶναι θέλημα Θεοῦ ἡ Πόλη νὰ τουρκέψει» ἢ εἰκόνα τῆς δάκρυσε μέσα στὴν Ἁγία Σοφία:

«Σώπασε κυρὰ Δέσποινα
καὶ μὴν πολυδακρύζεις.
Πάλι μὲ χρόνους μὲ καιροὺς
πάλι δικὰ μας θάναι».

Τὴν ἀρνήση αὐτῆ τῶν Ἑλλήνων, σ' ὄλο τὸ ἥρωϊκὸ καὶ δραματικὸ τῆς μεγαλειῶ, τὴν ἐπιβεβαίωσε καὶ τὴν ἐπαναβεβαίωσε ὁ Κολοκοτρώνης στὰ 1822, μιλώντας μὲ τὸν ἀγγλο ναύαρχο Ἄμιλτον. Νὰ τί γράφει ὁ ἴδιος ὁ Κολοκοτρώνης στ' ἀπομνημονεῦμά του:

«Ὅταν ἐπήραμε τὸ Ναύπλιο ἦλθε ὁ Ἄμιλτον νὰ μὲ ἰδῆ. Μοῦ εἶπε ὅτι πρέπει οἱ Ἕλληνες νὰ ζητήσομε συμβιβασμὸν καὶ ἡ Ἀγγλία νὰ μειτεῦση. Ἐγὼ τοῦ ἀποκρίθηκα ὅτι αὐτὸ δὲ γίνεται ποτέ. Ἐλευθερία ἢ θάνατος. Ἐμεῖς καπετὰν Ἄμιλτων ποτε συμβιβασμὸν δὲν ἐκάμαμε μετ' ὅν τούρκου. Ἄλλους ἔκοψε, ἄλλους ἐσκλάβωσε μὲ τὸ σπαθὶ καὶ ἄλλοι, καθὼς ἐμεῖς, εἰσώμεν ἐλεύθεροι ἀπὸ γενεὰ εἰς γενεὰ. Ὁ βασιλεὺς μας ἐσκοτώθη. Καμμία συνθήκη δὲν ἐκάμαμε. Ἡ φρουρὰ του εἶχε πάντα πόλεμον μὲ τοὺς τούρκους καὶ δύο φρουρία ἦταν, συνέχεια ἀνυπότακτα.

Μοῦ εἶπε: Ποιὰ εἶναι ἡ βασιλικὴ φρουρὰ; Ποιὰ εἶναι τὰ φρούρια; Ἡ φρουρὰ τοῦ βασιλέως μας (τοῦ ἀποκρίθηκα) εἶναι οἱ λεγόμενοι κλέφτες. Τὰ φρούρια ἡ Μάνη καὶ τὸ Σούλι. Ἐτοὶ δὲν μὲ ὠμίλησε πλέον».

Μ' αὐτὸ τὸ ἀδούλωτο πνεῦμα ἔζησε ἡ φυλὴ μας σ' ὄλο τὸ διάστημα τῆς μακραίωνης τούρκικης σκλαβιάς. Καὶ μ' αὐτὸ ἐργάστηκε, ἀδιάκοπα καὶ μ' ὄλες τὴς δυνάμεις τῆς, γιὰ τὸ ποθοῦμενο ὅπως ονόμασε τὴν λευτεριά ὁ πᾶτερ Κοσμᾶς ὁ Αἰτωλός. Καὶ γενεές γενεῶν ἑλληνικῆς γεννήθηκαν, ἔζησαν καὶ πέθαναν στὴ σκλαβιά. Πέθαναν μὲ τὴν πίκρα τῆς δουλείας καὶ μὲ τὸ ὄνειρο τῆς λευτεριάς. Τριακόσια ἐξήντα ὅκτώ (468) χρόνια θά θροῦμε ὅτι πέρασαν, ἀν μετρήσομε ἀπ' τὸ 1453 ποὺ ἔπεσε ἡ Κων/πολὴ ὡς τὸ 1821 ποὺ ἔγινε ἡ ἐπανάσταση. Μέσα σ' αὐτὰ τὰ χρόνια ἡ πρώτη σκέψη τῶν Ἑλλήνων ἦταν τὸ ποθοῦμενο ἡ λευτεριά. Γ' αὐτὴν μεγάλωναν τὰ παιδιά τους—ἄσα γλύτωσαν θέβαια ἀπ' τὸ παιδομάζωμα τῶν Τούρκων. Γ' αὐτὴν χαλύθδωναν τὴν ψυχὴ καὶ τὸ πνεῦμα τους μέσα στὴς ἐκκλησιαστικὲς καὶ πᾶ σχολεῖα τους. Γ' αὐτὴν ταξίδευαν σὲ ξένες χῶρες κί ἀποκοτοῦσαν πλοῦτη καὶ γνωριμίες. Καὶ γ' αὐτὴν ἐπέστρεφαν στὴν πατρίδα, ὅταν οἱ ἀνάγκες τὸ καλοῦσαν, νὰ δώσουν, ἀκόμα καὶ τὴ ζωὴ τους, θυσία στὸ θεμὸ τῆς. Καὶ δὲ λυπόταν ὅταν πέθαιναν τόσο γιὰ τὸ θάνατό τους, ὅσο γιὰ τὸν ἐξῆσαν νὰ ἰδοῦν τὴν πατρίδα ἐλεύθερη.

Αὐτὴ ἡ πεισματικὴ ἀρνήση ν' ἀναγνωρίσουν στοὺς

Τούρκους, ἀκόμα καὶ τὸ παραμικρὸ δικαίωμα κατοχῆς, ἦταν πάντα ἡ κατευθυντήρια δύναμη ὄλων τῶν σκέψεων, ὄλων τῶν ἐνεργειῶν, τῶν σκιασθημάτων καὶ τῶν στοχομασιῶν. Καὶ ἦταν ἡ δύναμη αὐτὴ ἕνας μαγνήτης, ποὺ, πᾶ τῆς καὶ γύρω τῆς, συγκεντρώθηκαν ὄλες οἱ δυνάμεις τῆς Ἐθνικῆς, ὅπως τὰ ριζώματα σιδήρου σ' ὅποιον δῆμιον γνήτη. Γ' αὐτὸ καὶ ποτὲ οἱ Ἕλληνες δὲν ὑποτάχθηκαν τοὺς Τούρκους. Ποτὲ ἡ ψυχὴ τους δὲ σκλαβώθηκε καὶ στὸ πνεῦμα τους δὲ συνθηκολόγησε. Ἄν καμμιά φορά τὸ πνεῦμα τους δὲ συνθηκολόγησε, λύγισε ἀπ' τὸ σῶμα μερικῶν ἀπ' αὐτοὺς, περιστάσιακά, λύγισε ἀπ' τὸ θάσασανιστήρια, τὸ φρόνημά τους ἔμεινε ἀδούλωτο. Καὶ Τούρκοι ἦταν γι' αὐτοὺς οἱ θάρβαροι, οἱ ἀπολίτιστοι, οἱ τώτεροι οἱ ἀπιστοὶ, οἱ ἰσχυαμεροὶ, ἀν θέλετε. Οἱ «μουρτες» ὅπως τοὺς ἀποκάλεσε ὁ Διάκος πάντα στὸ μαρτύριό του καὶ στὴν ὥρα ἀκριβῶς ποὺ αὐτοὶ τὸν καλοῦσαν ν' ἐλασπιστήσῃ γιὰ νὰ σωθεῖ!

«Ἦλθε κί ἐσεῖς κ' ἡ πίστη σας μουρτᾶτες νὰ χαθῆτε. Ἐγὼ γραϊκὸς γεννήθηκα, γραϊκὸς καὶ θ' ἀποθάνω». Ἐτοὶ μπορούμε νὰ ποῦμε μὲ θεβαιότητα πὼς στὴν κρια καὶ θαραὶά νύχτα τῆς Τούρκικης σκλαβιάς ποτὲ ἡ ψυχὴ τῶν Ἑλλήνων δὲν ἔπαψε ν' ἀγροικαίει τι ἔχασε, τι ἔπρεπε, ὅπως λέει ὁ ποιητὴς. Καὶ ποτὲ δὲ σταμάτησε ὁ Ἑλληνισμὸς νὰ ἐργάζεται καὶ νὰ ἐνεργεῖ γι' αὐτὸ ποὺ ἔπρεπε, γι' αὐτὸ πο ὑποῦ ἀξίξει γιὰ τὴν λευτεριά. Γ' αὐτὴν τραγουδοῦσε καὶ χόρευε, γι' αὐτὴν δίδασκαν οἱ δάσκαλοι οἱ μέσα στὰ κρυφὰ καὶ τὰ φανερά σχολεῖα του. Γ' αὐτὴν τὸν εὐλογοῦσαν οἱ παπᾶδες του μέσα στὴς ἐκκλησιαστικὲς καὶ τὰ μοναστήρια, νὰ πάρει δύναμη καὶ ν' ἀγωνιστεῖ ὑπὲρ τοῦ Χριστοῦ τὴν πίστη τὴν ἀγία καὶ γιὰ τῆς πατρίδος ἐλευθερία». Καὶ γ' αὐτὴν, τὴν λευτεριά, ἔξεσηκωνᾶν πολεμοῦσε, συχνὰ—πυκνὰ—ἀσυντόνιστα θέβαια καὶ μ' ἀπὸ τὸ τέλοςμα νὰ πληρώνει ἀκριβὰ, μὲ αἶμα, τοὺς τέτοιους ἐξορκισμοὺς του. Ὡσπου ἦλθε ὁ 18ος αἰώνας, ὁ αἰώνας τοῦ ἐπιφωτισμοῦ ὅπως ονόμασθηκε στὴν εὐρωπαϊκὴ ἱστορία τῆς αἰῶνας τῶν ἐπαναστάσεων ἀν θέλετε.

Σ' αὐτὸν τὸν αἰῶνα κί ὕστερα ἀπ' τὸ φλογερὸ κήρυγμα τοῦ Ρήγα Φεραίου οἱ Ἕλληνες ὀλοκλήρωσαν τὴς δυνάμεις τους καὶ ὄλοι ἦταν ἔτοιμοι. Οἱ κλέφτες στὰ θουὰ, οἱ κακοθεοκρήδες στὴς θάλασσες, οἱ κοινότητες στὸ ἐξωτερικὸ καὶ στὸ ἐσωτερικὸ. Ἀλλὰ, ὅπως γράφει ὁ Παπαρηγόπουλος «νῦν μὲν ἐκινεῖτο μόνον ἡ Πελοπόννησος, νῦν δὲ ἡ Στερεὰ νῦν δὲ τινεὲς τῶν νήσων, ὡστε αἱ μερικὰ αὐτὰ ἐκρήξεις χερῶς ἐσθευόνοτο ὑπὸ ποῦ ἐχθροῦ». Καὶ ὅπως συνέχισε «ἵνα ὑπάρξει πιθανότης ἐπιτυχίας ἔπρεπε νὰ συναρμολοθῶσι πᾶσαι ἐκείναι τοῦ ἔθνους αἱ δυνάμεις καὶ νὰ ὑπάρξῃ σὶν εἰς πειθαρχίαν τινὰ καὶ γενικὴν διεύθυνσιν (ἱστορ. ἔθνων. σελ. 389)»

Καὶ τὴν τόσο ἀπαραίτητη αὐτὴ γενικὴ διεύθυνση ἡ ἀγῶνα ἀνέλαβε, μὲ δικὴ τῆς πρωτοβουλία, ἡ ἑταιρεία τῶν φίλων ἢ Φιλικὴ Ἐταιρεία, ὅπως ἀπλά τὴν ξέρομε. Ἡ ἑταιρεία αὐτὴ ἰδρύθηκε τὸ 1814 στὴν Ὀδησσὸ τῆς Ρωσίας τρεῖς «ἀκατανόμαστους», κατὰ τὸν Παπαρηγόπουλο ὁδρῆς, δηλ. ἀγνωστους ὡς τότε: Τὸ Νικόλαο Σκουφὰ ἀπὸ Κομπότι τῆς Ἄρτας, τὸν Ἀθανάσιο Τσακάλωφ ἀπὸ τὰ ἄνινα καὶ τὸν Ἐμμανουὴλ Ἐάνθο, ἀπ' τὴν Πάτμο.

Οἱ τρεῖς αὐτοὶ ἄνδρες, ἐνισχυθέντες ἀργότερα καὶ σὲ πέντε ἄλλων, ἔκαναν τὸ μεγάλο θαῦμα. Μέσα σὲ ἕξι χρόνια, ὡς τὸ 1820, ὀργάνωσαν ὄλες τὴς δυνάμεις τοῦ ἔθνους, κατὰ τέτοιο τρόπο, ὡστε νὰ ὑπακούουν «εἰς μίαν περτάτην ἀρχήν», δηλ. σ' αὐτοὺς. Κί αὐτὸ τὸ πέτυχαν μὲ πόλυτα συνωμοτικὸ τρόπο οἱ ἀποσταλμένοι τους, ἰδρύσαντες παντοῦ ἐφορείες τοῦ ἀγῶνα. Τὸ πέτυχαν ἀκόμα ὑποσταντοὶ πὼς πίσω τους ὑπάρχει μιά μεγάλη δύναμη ἑτοιμῆ τοὺς βοηθήσει. «Τὸ δὲ ἔθνος τότε—γράφει πάλι ὁ Παπαρηγόπουλος—ἐπαθεν ὅτι πάσχουσιν πάντες οἱ θερμοῦς τῆς θυμοῦντες» ἐπίστευσεν εὐχερῶς εἰς τὸ μυστηριώδες

ἰνδαλμα». Ἐτοὶ ἡ Ἐταιρεία, ὅπως λέει ὁ ἴδιος μεγάλος ἱστορικός μας στὸ μνημειώδες ἔργο του, κατάρθωσε «νὰ καθυποτάξῃ ὑπὸ τὸ κράτος αὐτῆς ἀπάσας τὰς τάξεις τοῦ ἔθνους: κληρὸν, φαναριώτας, προεστῶτας, ναυβάτας, ἀρματωλοὺς, κλέφτας, λογίους, ἐμπόρους, γεωργούς». Ἀφοῦ πέτυχε αὐτὸν τὸν μέγαν ἄθλο, προχώρησε στὴν ἐκλογή ἀρχηγοῦ. Δύο Ἕλληνες εἶχαν τότε τὰ κατὰλληλα προσόντα. Ὁ Ἰωάννης Καποδίστριας, ὕπουργός τῶν ἐξωτερικῶν τῆς Ρωσίας κί ὁ Ἀλέξανδρος Ὑψηλάντης, ὑπασπιστῆς τοῦ Τσαρού.

Ὁ Ἐάνθος, ποὺ ἔφτασε στὴν Πετροῦπολη, ἀποσταλμένος τῆς Ἐταιρείας, τὸ 1820, πρόσφερε τὴν ἀρχηγία πρῶτα στὸν Καποδίστρια. Ἐκεῖνος ὅμως δὲν τὴν δέχτηκε καὶ τότε ἀποτάθηκε στὸν Ὑψηλάντη, ποὺ ἀνέλαβε παίρνοντας τὸν τίτλο «Γενικὸς Ἐπίτροπος τοῦ ἀγῶνα» Δηλ. Πρωθυπουργός. Μ' αὐτὸν τὸν τίτλο ἔκανε προκήρυξη πρὸς τὸ ἔθνος ποὺ κατέληγε: «Κινηθῆτε φίλοι καὶ ἐν τῷ ἄμα μίᾳ μεγάλῃ δυνάμει θέλει παρασταθῆ προστάτις τῶν ἡμετέρων δικαίων». Ἡ δύναμη αὐτὴ ὅμως, δηλ. ἡ Ρωσία, δυστυχῶς δὲν παραστάθηκε, τουλάχιστο ὅσο καὶ ὅπως τὸ περιμένα, κί ὁ Ὑψηλάντης ἀπέτυχε στὴν Μολδοβλαχία ἀπ' ὅπου ἀρχισε τὴν ἐπανάσταση, στὴς 24 Φ)ρίου 1821, μ' ἀποτέλεσμα ὁ ἴδιος νὰ παραδοθεῖ στὴς Αὐστριακὲς ἀρχές καὶ οἱ συμπολεμιστῆς του νὰ ἐξοντωθοῦν ὄλοι ἀπ' τοὺς Τούρκους. Μὲ πρῶτον τὸν κερὸ λόγο ποὺ συγκροτήθηκε ἀπὸ 500 ἑλληνόπουλα, ποὺ ἀποτάχθηκαν στὴς ἐκεῖ σχολές.

Τότε παρουσιάστηκε ἕνα θεῖο δῶρο γιὰ τοὺς Ἕλληνες καὶ τὴν ἐπανάστασή τους. Ὁ Ἀλῆ πασᾶς τῶν Ἰωαννίνων ἀνακήρυξε τὴν ἀνεξαρτησία του ἀπ' τὸ Σουλτάνο κί ἕνας ἐπιφύλιος Τουρκικὸς πόλεμος ἀρχισε. Ὁ Χουραὶ πασᾶς τῆς Πελοποννήσου, ἀρχιστράτηγον τῶν τουρκικῶν δυνάμεων, κατὰ Δ)γῆ τοῦ Σουλτάνου ἦρθε στὰ Γιάννινα κί ἀσχολήθηκε μὲ τὴν ἐξόντωση τοῦ Ἀλῆ. Καὶ ἡ Πελοπόννησος ἔμεινε μὲ ὀλιγάριθμες τουρκικὲς φρουρές. Ἐτοὶ οἱ Ἕλληνες κήρυξαν, μὲ κάποια εὐχέρεια μπορούμε νὰ ποῦμε, τὴν ἐπανάσταση στὴν Πελοπόννησο. Ἀπὸ ποῦ ὅμως καὶ πότε; Δηλ. σὲ ποῖο ἀκριβῶς μέρος καὶ κατὰ ποιά ἡμερομηνία; Οἱ ἱστορικοὶ μας δὲν τὸ γράφουν. Ὁ Παπαρηγόπουλος, ποὺ ἔγραψε ἱστορία ὡς τὸ 1832, μᾶς λέει πὼς κί ἐδῶ οἱ Ἕλληνες διαφώνησαν. Κί ὁ Σπυριδῶν Τρικούπης πὼς ἡ ἡμερομηνία τῆς 25ης Μαρτίου εἶναι συμβατική. Ἐγὼ θὰ πῶ αὐτὸ ποὺ πιστεύω σήμερα τὸ ἔθνος κί αὐτὸ ποῦ ὁ ἴδιος δίδαξε, σα δῆλως, 35 χρόνια στὰ ἑλληνόπουλα:

«Ὅτι ἡ Ἑλλ. ἐπανάσταση ἀρχισε στὴς 25 Μαρτίου 1821 ἀπ' τὴν Ἁγία Λαύρα. Ἐκεῖ ὁ Παλαιῶν Πατρῶν Γερμανός, μετὰ τὴ θεία λειτουργία, διέσχισε τὸ ναὸ μὲ ἀνασπεπταμένο τὸ κάλυμα τῆς Ἁγίας Τράπεζας γιὰ σημαῖα. Καὶ ψάλλοντας: «Ἀνστήτω ἡ Ἑλλάς καὶ διασκορπισθήτωσαν οἱ ἐχθροὶ αὐτῆς» ὅπως τὸ προαῦλιο τοῦ μοναστηριοῦ, ὅπου ὄρκισε τοὺς γονατιστοὺς καπεταναίους καὶ τὰ παληκάρια τους στὸ μεγάλο ὄρκο «Ἐλευθερία ἢ θάνατος» κί εὐλόγησε τὰ ὄπλα τους.

Ἐτοὶ ἀρχισε ὁ μεγάλος ἀγῶνας, ποὺ κράτησε ἕνδεκα (11) ὀλόκληρα χρόνια ὡς τὸ 1832, ποὺ ἰδρύθηκε, μὲ τὴν σὺμβουλή τοῦ Λοιδίνου, τὸ πρῶτο ἐλεύθερο ἑλληνικὸ βασίλειο μὲ συνολικὴ ἔκταση 37,5 χιλ. τ.χ., πληθυσμὸ 750 χιλ. περίπου καὶ πρωτεύουσα τὸ Ναύπλιο.

Γιὰ νὰ εἶναι ὅμως κάπως τεκμηριωμένη ἡ ὀμιλία μου, πρέπει νομίζω νὰ πῶ πὼς ἡ 25η Μαρτίου καθιερώθηκε ὡς ἐθνικὴ μας γιορτὴ ἐπὶ Ὅθωνος, τὸ 1848. Νὰ τὸ σχετικὸ διάγραμμα:

«Ὅθων ἐλέφ Θεοῦ Βασιλεὺς τῆς Ἑλλάδος.

Ἄρθρον μόνον

Κατὰ τὴν 25ην Μαρτίου ἐκάστου ἔτους θέλει τελεῖται μνημόσυον ὄλων τῶν ὑπὲρ τῆς αὐτονομίας τῆς πατρίδος

πεσόντων Ἑλλήνων καὶ φιλελλήνων.
Ἐν Ἀθήναις τῆ 23ῃ Μαρτίου 1848
Ὅθων

Κατὰ τὸ μακρὸ χρονικὸ διάστημα τοῦ ἀγῶνα τῆς ἐπανάστασης οἱ πρόγονοί μας, ἐκτὸς ἀπ' τοὺς τούρκους, εἶχαν νὰ παλαίψουν καὶ μ' ἄλλα ἐμπόδια. Μὲ πρῶτο καὶ χειρότερο «τὴ διχόνοια τους τὴ ὀλερῆ», κατὰ τὸν ἐπιγραμματικὸ στίχο τοῦ Σολωμοῦ. Ποῦ παρὰ λίγο νὰ τοὺς ὀδηγήσει στὸν ὀλεθρο καθὼς ἔφτασαν νὰ χτυπιοῦνται μεταξὺ τους. Καὶ εἶναι θέβαιο πὼς ἀπ' αὐτὸν τὸν ὀλεθρο τοὺς ἔσωσε, ὡς ἕνα βαθμὸ, ἡ ἀπόφαση τῶν τριῶν μεγάλων τότε δυνάμεων (Ἀγγλίας, Γαλλίας, Ρωσίας) νὰ ἐπέμβουν μὲ τὸν ἐνωμένο στόλο τους στὴν ναυμαχία τοῦ Ναυαρίνου, ὅπου καταστράφηκε ἐντελῶς ὁ Τουρκοαιγυπτιακὸς στόλος.

Πόλλα ὅμως εἶπα, γιὰ νὰ παρουσιάσω τὴν ἀφοσίωση τῶν κοντινῶν προγόνων μας στὴν ἐλευθερία. Τὸ ἔκανα ὅμως, γιὰ τὴν πιστεύω πὼς καὶ σήμερα ἐμεῖς οἱ Ἕλληνες ἔχομε ἀπόλυτη ἀνάγκη ἀπ' τὴν ἴδια ἀφοσίωση σ' αὐτὴ, γιὰ νὰ ἐπιζήσωμε. Γιατὶ ἐκτὸς ποῦ ἔχομε ἀκόμα ἀλύτρωτους ἀδελφούς, τοὺς Κύπριους καὶ τοὺς Βορειοηπειρώτες, ὁ ἴδιος ἐχθρὸς καραδοκεῖ καὶ σήμερα νὰ μᾶς θρεῖ σὲ ἰκάποια ἀδυναμία γιὰ νὰ μᾶς ἐπιτεθεῖ. Πιστεύω δηλαδὴ ὅτι ἐμεῖς μόνο ὅπως μᾶς παρουσίασε τὴν ἐλευθερία ὁ Σολωμὸς μπορούμε νὰ τὴν ἔχομε. Δηλαδὴ πάνοπλη, προσφωνώντας τὴν πάντα μὲ τοὺς πρώτους στίχους τοῦ Ἐθνικοῦ μας Ὕμνου:

«Σὲ γνωρίζω ἀπὸ τὴν κόψη
τοῦ σπαθιοῦ τὴν τρομερή».

Ἄς τὸ πάρωμε ἀπόφαση κί ἄς μεγαλώνομε μ' αὐτὸ τὸ πνεῦμα καὶ μ' αὐτὴ τὴν ἐθνικὴ παρακαταθήκη τὰ παιδιά μας, γιὰ νὰ εἴμαστε ἀξιοὶ ἀπόγονοι ἐνδόξων προγόνων.

Γιάννινα 24-3-83

ΕΥΧΑΡΙΣΤΗΡΙΟ

Ὁ Πρόεδρος τῆς Κοινότητος Ἀσπαραγγέλων καὶ ὁ Πολιτ. Σύλλογος τοῦ χωριοῦ, εὐχαριστοῦ θερμὰ τοὺς παρακάτω συγχωρινοὺς ποὺ ἀποκρίθηκαν στὴν ἐκκληση καὶ—δραστηριὰς—προσωπικὴ ἐργασία ἢ χρημάτων—βοήθησαν στὴν ἐπέκταση καὶ διαρρύθμιση τοῦ πρῶην καφετειοῦ (ἰδιοκτησία Π. Καραγιάννη) ποὺ παροσχώρησε δωρεὰ γιὰ τέσσερα χρόνια στὴν κοινότητα καὶ ἐπὶ ἀναλειτουργεῖ σήμερον μὲ θαυμασία ἐξυπηρέτηση σάν κέντρο ἀναψυχῆς καὶ καφετειῶ: Ἀθανασίου Ν., Ἀναγνώστοπουλου Χο., Βλάχος, Ρ. Βεραδίνης Δ., Βασδέκης Α., Γιακουμῆς Μ., Γκιπῆς Α., Κκοδῆμης Γ., Γκοδινᾶρης Α., Γκιλλῆτος Κ., Ζαμπῆ κολᾶς Σ., Ζηκίδης Η., Ζούμπου Α., Κομπᾶκος Ε., Κανούρης Ν., Καραγιάννης Θ., Καραγιάννης Κ., Καραπαναγιωτίδης Ε., Καραβουνῆς Π., Καραπέτσος Θ., Καραπέτσος Ο., Καραπέτσος Κ., Καψᾶλης Α., Καψᾶλης Φ., Κᾶσενος Τ., Καραβουνῆς Κ., Κομπᾶρος Δ., Κομπᾶρος Μ., Κομπᾶρος Χ., Κρανᾶς Χ., Κρίτσος Σ., Λοιδιάς Β., Λοιδιάς Ι., Μαρτύσης Α., Μπῶνιας Α., Μπῶνόβας Α., Μπῶνόβας Χ., Ντάγκας Θ., Οἰκονόμου Α., Οἰκονόμου Κ., Παπαγεωργίου Ε., Παπαγεωργίου Ε., Παπαγεωργίου Κ., Παναγιωτῆς Ἐλ., καὶ Παναγιῆς Ἐλ., Παναγιῆκος Π., Ρεντζῆς Π., Σιάκας Μ., Σιούζος Θ., Τσιτσιόπουλος Αἰμ., Τζιῶβας Α., Τζιῶβας Φ., Τσακαλογιάννη Γ., Φερντινός Β., Φωτόπουλος Χ., Χρόνης Ἀρ. καὶ Χρόνης Γ.

ΙΔΡΥΣΗ ΓΕΩΡΓΙΚΟΥ ΚΑΙ ΚΤΗΝ. ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΥ

ΕΛΑΦΟΤΟΠΟΣ: Ἰδρύθηκε στὸ χωριὸ μας στὴς 1 Μάρτη 1983 Γεωργικός καὶ Κτηνοτροφικός Συνεταιρισμός. Σκοπεῖ σὲ γεωγραφικὲς καὶ κτηνοτροφικὲς ἐκμεταλλεύσεις, γιὰ ἐξυπηρέτηση καὶ παραγωγή τῆς ἰδιωτικῆς οἰκονομίας τῶν μελῶν του καὶ γιὰ ἐξύψωση τοῦ βιοτικῆ, ἐπαγγελματικῆ καὶ πολιτιστικῆς τους ἐπιπέδου, μὲ ἰσότητη συνεργασία καὶ ἀμοιβαία βοήθεια τῶν συνεταίρων. Φιλοδοχεῖ νὰ ἐνεργησάσῃ ὄλους τοὺς νέους ἀνάγκες ποὺ μῆνες οἱ προϋποθέσεις καὶ οἱ ἀνάγκες εἶναι ἐπιβαρυντικές. Ἢδη κηρύχθηκε ἡ διαδοχικὴ γιὰ τὴν νόμιμη ἀναγνώρισή του.

Ἀπόστολος Ντιναλέξης

Ἡ ΕΚΔΡΟΜΗ ΤΟΥ Κ.Ε.Ζ. ΖΑΓΟΡΙΟΥ ΣΤΟ ΔΡΥΜΟ ΑBRUZZO

Μετὰ ἀπὸ τηλεγράφημα ποὺ ἐστειλε ἡ Διεύθυνση τοῦ Ἐθνικοῦ Δρυμοῦ τοῦ ΑBRUZZO, ὅτι ἀδυνατεῖ ἀπὸ τὴς 23 ὡς τὴς 28 Ἀπριλίου νὰ δεχτεῖ καὶ νὰ ξεναγήσῃ ἐπισκέπτες, τὸ Κ.Ε.Ζ. ἀναγκάζεται νὰ μετατοπίσῃ τὴ μορφωτικὴ ἐκδρομὴ στὸ ΑBRUZZO γιὰ τὴς 14—19 Μαΐου.

γράμματα ἀναγνωστῶν

Ο ΔΡΟΜΟΣ ΓΙΑ ΤΟ ΒΙΤΣΙΚΟ

Κύριε Διευθυντά, Νομίζω είστε ο πρώτος από τους εκπροσώπους του τύπου του Νομού μας που επισκεφθήκατε και σχολήθηκε με όρισμένα από τα προβλήματα του Συνοικισμού της Κοινότητας Βίκος.

Τούτο μου τό γράμμα σκοπό έχει νά σάς ευχαριστήσω: γιά τό ενδιαφέρον σας, καί από μένα προσωπικά καί από τούς κατοίκους του Συνοικισμού. Επιστρέψτε μου νά συμπληρώσω στά όσα γράφετε: ότι ο δρόμος γιά τό Συνοικισμό άρχισε νά δαναοίγεται: πριν είκοσι πέντε περίπου χρόνια καί έχει μήκος μίλις στά πέντε χιλιόμετρα. Δυστυχώς είκοσι πέντε χρόνια δέν έφτασαν γιά νά ολοκληρωθεί ή κατασκευή του άς δώσει άπάντηση ή Νομαρχία γιά τούς λόγους τής... καθυστέρησης γιατί τών κατοίκων τά συμπεράσματα σάν άνεύθυνα ίσως δέν είναι: τμητικά γιά τούς έκάστοτε υπεύθυνους.

Περιμέναμε καί πέρασά αλλά περισσότερο φέτος πώς ή κυβέρνηση τής άλλης διά τών στό Νομό μας εκπροσώπων τής θά ενδιαφερόταν καί γιά τό κομμάτι: αυτό του δρόμου τών πέντε χιλιομέτρων πού είναι ζωτικής σημασίας καί οι κάτοικοι του Βίκου περιμένουν πώς καί πώς τήν ολοκλήρωση τής κατασκευής του γιατί είναι δεμένη με τήν ίδια τους τήν ύπαρξη. Νά πώ πώς καί γιά τό Νομό μας γενικότερα είναι: απαραίτητο αυτό τό γράψατε εσείς καί τό ξέρουν οι υπεύθυνοι: αλλά τό αναγνωρίζουν μόνο στό χαρτί πού πάνε κάθε φορά στό χρονοντούλαπο. Περιμένουμε άκόμη από τούς εκπροσώπους τής Κυβέρνησης τής άλλης...

λαγής καί δικό μας μερτικό. Όσο γιά τήν δαπάνη έπισκευής του Άντλιοστασίου πού γράφετε άντιμετωπίστηκε ύστερα από είσηγηση του κ. Νομάρχου από πρωτίτες τής Υπηρεσίας Προγραμματισμού τής Νομαρχίας.

Καί πάλι: ευχαριστώ γιά τό ενδιαφέρον πού δείξατε.

Μέ εκτίμηση Ο Πρόεδρος τής Κοινότητας ΙΩΑΝΝΗΣ ΖΗΣΗΣ

ΗΡΩΕΣ ΤΟΥ 1912

Άγαπητέ κ. Διευθυντά, Στο φύλλο του Φεβρουαρίου 1983 τής εφημερίδας μας διάβασα ότ: ο Κων/νος Χρ. Κέντρος από τό Τσεπέλοβο ήταν ο πρώτος Νεκρός τού 1912.

Θέλω νά θυμίσω όπτι καί ή Λάιστα έχει τόν δικό της νεκρό - ήρωα. Ήταν ο Δεβελέγκας άδελφός του μακαρίτη δασκαλου Νίκου Δεβελέγκα. Τό 1912 όταν ο Σαδής, πατώντας τό Ζαγόρι: καίγοντας τά χωριά του έκαψε καί τό Σκαμνάλι. Στο στενό όμας ΣΚΑΛΑ πριν από τό Γυφτόκαμπο οι όπλαρχηγοί Κοραγιώργος, Παν. Περιστέρης (Λαΐστινος), Καμυζέλης καί άδελφοί Τσοκναρταίοι τόν σταμάτησαν καί τόν πολέμησαν.

Στις νικηφόρες μάχες πού άκολούθησαν σκοτώθηκε καί ο συγγραφέας μας Δεβελέγκας αλλά καί σώθηκαν τά πέρα από τό Γυφτόκαμπο χωριά άπ' τή καταστροφική μανία του Σεδής γιατί δέν μπόρεσε νά προχωρήσει.

Μέ αγάπη ο συμπατριώτης σας ΓΕΩΡΓΙΟΣ Δ. ΝΟΥΣΗΣ

ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΑΠ' ΤΗΝ 9η ΣΕΛ. ΖΑΓΟΡΙ: Ιστορία καί ζωή

Τι άπόμεινε σήμερα από τό τότε; τί; Για μένα, μόνο ένα ελάχιστο. Άκόμα ή όμορφιά, ο πόπος κι' ή άνάνηση... Άχ ατή ή άνάνηση... Κι' ή περιφημη Ζαγορίσια νοσταλγία... κι' άμέτρητα πονεμένα, τραγικά χαλάσματα, πού σά ν' άχουν ψυχή καί μάτια, ποιός ξέρει, μπορεί καί ν' άχουν, κυτάζον παράξενα με θλίψη, μα κι' έλπίζα για' άναστήλωση, κάθε περαστικό, ξένο ή ντόπιο, πού σταματάει δίπλα τους καί ίσως τά θέλπει με όικτο, γιά τό κατάνημα... «Τά Ζαγοροχώρια, πανέμορφα κι' έγκαταλειμμένα, όμορφιά κι' έγκατάλειψη... τραγική εικόνα μιας πανέμορφης γής, πού τής λείπουν οι άνθρωποι...» γράφει κάποιος.

Δέν είναι σωστά τό παραπάνω; Καί ...ψάχνουμε, χωρίς προγραμματισμό τώρα, σπασμοδικά, νά βρούμε τρόπο, νά σταματήσουμε τό φοβερό κατήφορο... καί, «κάθε πέρου καί καλύτερα».

Κι' έτσι, όπως γράφει ο Ι. Νικολάιδης στό βιβλίο του «τό ΖΑΓΟΡΙ» σελ. 73-75. «Γιά τό Ζαγόρι, άν δέ γίνη τό θαύμα, ή ώρα μηδέν είναι κοντά, τά περιθώρια τής άντοχής έχουν εξαντληθεί» κι' άκόμα «έρχονται στιγμές πού ή άννα-

Η ΗΠΕΙΡΟΣ ΕΥΓΝΩΜΟΝΟΥΣΑ

Άγαπητέ κύριε Διευθυντά, με τήν ευκαρία τής επανέκδοσης του περιεκτικού βιβλίου «Η ΗΠΕΙΡΟΣ ΠΡΟΜΑΧΟΥΣΑ» του αειμνήστου Στρατηγού Χαράλ. Κατσιμήτρου, Διοικητή τής θρυλικής VIII Μεραρχίας Πεζικού 1940-41, συγχάρω τον πανάξιο γιά τό φίλο Στρατηγό κ. Γεώργιο Κατσιμήτρο για τήν ευγενική παραχώρηση του έργου καί εκφράζω καί από τις ιστιές του «Ζαγορίου μας» τον θαυμασμό μου ως Ηπειρώτης καί Ζαγορίσιος για τον μεγάλο Στρατιωτικό Ηγέτη, συντελεστή του θαύματος του '40 στο Καλάρι.

Το καντήλι: τής εθνικής ευγνωμοσύνης καί ανείπερο στις ψυχές των Πανελλήνων για τον Χαράλαμπο Κατσιμήτρο, τους άξιους συνεργάτες του: τους υπέρχους («Παιδιά, τής Ελλάδας μας...») συμπολιεμίτες του (ανάμεσα τους κ. ο αειμνήστος δικός μου Πατέρας).

Με ευχαριστίες καί πολλή αγάπη Ελευθέριος Ε. Παπαθανασίου

ΔΩΡΕΕΣ

ΑΣΠΡΑΓΓΕΛΟΙ: Ο Λευτέρης Καμυζέλης καί ή σύζυγός του Ευρυκλεία, εύλαβούμενοι τή μνήμη τής μητέρας τους Φερεινίκης Βαρέτα, κατέθεσαν στό ταμείο του Πολιτ. Συλλόγου Άσπραγγέλων 2 χιλ. δραχμές.

ΦΡΑΓΚΑΔΕΣ: Στόν έκπολιτιστικό Σύλλογο τού χωριού μας έστειλαν γιά τήν άνίσχυση τών οκοπών του: Η κ. Καλλιρρόη Μάνθου Στεφάνου δραχμές 5.000 στή μνήμη τού συζύγου τής. Η κ. Βασίλεια Κολογήρου δραχμές 3.000.

Ο κ. Παύλος Γκιαννάκος διέθεσε δραχμές πέντε χιλιάδες (5000) εις τό Άσολο άνιότιων Ιωαννίνων «Ο ΝΕΟΜΑΡΤΥΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ» εις μνήμη τής εκ μητρός θείας του Βιργινίας Κοτσιμάρη. Ε.Γ.

πόληση τελειώνει με σπαραγμό...»

Δέν είναι έτσι; Είναι. Μ' άπέραντο πόνο τό γράφω, δέν είναι μακρυά... τό τέλος... Άπελπισία; όχι φίλτατο πραγματικότητα, άν συνεχισθεί έτσι, άν δέν άνοιξουμε τ' μάτια μας, άν δέ δώμε τήν πραγματικότητα.

Σέ περιληψη αυτά είναι τά κύρια σημεία τής ώρας μας Ιστορίας, τής τόσο ώραίας μας Ιστορίας...

Θά χρειάζονταν τόμοι πολλοί, γιά νά γραφή ή Ιστορία του Ζαγοριού μας, ή ζωή του, ο πολιτισμός του, οι νόμοί του, ή περιφημη αυτοδιοίκηση του, ή προκοπή του, τά έθιμά του...

Γιά μένα αυτό είναι έργο τών έρευνητών, τών μελετητών.

«Ευγνωμοσύνη, λοιπόν, άτιδος» ο' αυτούς τούς άξιους πού με τις έρευνές τους άσχολούνται καί σήμερα με τή μελέτη καί τή συγγραφή τής.

«Ο συγγραφέων τήν Ιστορία καί τή ζωή, τής στενότερης Πατρίδος του, εκπληρώνει τό χρέος, του, πρός αυτήν» γράφει ο Γερμανός Ιστορικός ΝΙΕΒΙΝΗΡ. Τσεπέλοβο 1983

Ε.Γ.

ΝΕΚΡΟΛΟΓΙΑ ΤΕΡΨΙΧΟΡΗ ΔΕΛΗΓΙΑΝΝΗ

Στά 75 τής χρόνια, ο' ένα νοσοκομείο τής Αθήνας, τά δυό τ' παιδιά, ο Δημοσθένης κι' ή Ευλαχία, μ' άπέραντο πόνο, έκλεισαν τά μάτια τής σπογγικής τους μούς. Λιγοήμερη ή άρρώστια τής κομίας άφησε χρόνους ή Τερψιχόρη Δεληγιάννη.

Δέν ήταν άπ' τις γυναικείες άντυπωσιάζουν, με τήν εξωτερικούς έμφάνιση.

Ήταν ή θαυμάσια καί σπογγική μάνα καί κυραμόνα. Ήταν ή περιποιημένη Ζαγορίσια νοικοκυρά, ήταν σεμνή κι' άπείρητη Τσεπελοβίτισσα πού κατέφερε με τήν πληρωμένη γαμικότητα καί νοικοκυρωμένη τήν τά τό κρινουν οι άλλοι. Σέ μένα άς έπιασται νά πώ χαρακτηριστικά όσα έπιασται νά πώ άπό τά πιά νοικοκυρεμένα Τσεπελοβίτικα σπιτία. Ή κολούση τής ή αγάπη τής, γιά όλους δέν είχε ήρια.

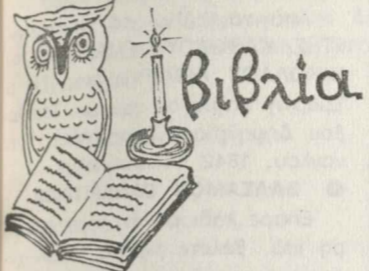
Κουκουλιώτισσα από άρχοντοπαντρεύτηκε τόν Φώτο Δεληγιάννη κι' άντιμετώπισαν μαζί τις δυσκολίες τής ζωής.

Άνδόσαρτος δέν ήταν ο δρόμος τής ζωής τής. Όμως δέ δειλάσε, κι' έχασε τό σύντροφό τής στό έμφύλιο.

Σφάγιζε τά δάκρυά τής, καμύδεσε τόν πόνο τής καί ρίχτηκε στό πάλη γι' ατή ζωή άντρίκια. Κι' όφτωχεια μπροστά στην έπιμονή τής υποχώρησε, δέ μπόρεσε ν' άνταναστή. Κού τό σπύτι τής καί τό ναυακιό τής, κι' ή καλή καρδιά τής ή αγάπη τής γιά όλους, θά μείνουν σάν παράδειγμα.

Πάνδημη, ή κηδεία τής, στό Τσεπέλοβο...

Ο Θεός νά τήν άνάπαση με τούς δικαίους. Τά παιδιά τής καί τό έργο τής, νά τής έχουν τήν εύχή νά τής μοιάσουν, σε όλα τής. Αίωμία σου ή μνήμη Χόρη. Ε.Γ.

ΒΙΒΛΙΑ

Παιρνοντας κανέναν στό χέρι του καί μελετώντας προσεκτικά τό βιβλίο με τίτλο: «ΑΡΙΣΤΗ ΚΑΙ ΔΥΤΙΚΟ ΖΑΓΟΡΙ» βρίσκουμε: σέ κάποιο δίλημμα γιά τό χαρακτηρισμό, πού πρόπε: νά δώσε: ο' αυτό. Δέν μπορώ νά ξέρω πώς ή άπόκαταστήσε τά παιδιά τής κ' άναδειξει νά τό σπύτι τής, σάν έθνος άπανάδο γιά τήν ώρα καί πρηνότα στο έδος του σύγγραμματος με έξαιρετική επιστημονική άκρίβεια σχετικά με τό περιεχόμενό του, με αξιοθαύμαστη καλλιτεχνική εμφάνιση, αλλά καί σάν άπόστολο πατριωτισμού.

Ριά νά δει τό φώς τής δημοσίωσής τής τού πολύτιμο αυτό σύγγραμματος, δώδεκα τέκνα τής Αρτσίστας, δώ επιστημονικοί κολούσοι τού Ήπειρωτικού μας χωριού, γιά νά μήν πού Πανελλήνιου τέτοιου, οι κ.κ. Φώτης Μ. Πέτσας, Πανεπιστημιακός Καθηγητής καί Γιάννης Α. Σαραλιός, Γενικός Έπιθεωρητής στό Σχολείο τής Μέσης Εκπαίδευσης τής Πατρίδας μας. Θάνα: ήως κανέναν πού άδικος στην κρίση του, ή δέν σημειώσε: πώς σημαντικός συντελεστής γιά τήν εμφάνιση τού πολύτιμου αυτού πνευματικού δημιουργήματος υπήρξε καί ή Βίβλος Ζαγοριού, τού τόσος γνωστό Ζαγορίσιου Σωματείου με τήν αξιοπαινή δραστηριότητα τά θέματα πνευματικά καί πολιτιστικά.

Πάνδημη, ή κηδεία τής, στό Τσεπέλοβο... Ο Θεός νά τήν άνάπαση με τούς δικαίους. Τά παιδιά τής καί τό έργο τής, νά τής έχουν τήν εύχή νά τής μοιάσουν, σε όλα τής. Αίωμία σου ή μνήμη Χόρη. Ε.Γ.

Πάνδημη, ή κηδεία τής, στό Τσεπέλοβο... Ο Θεός νά τήν άνάπαση με τούς δικαίους. Τά παιδιά τής καί τό έργο τής, νά τής έχουν τήν εύχή νά τής μοιάσουν, σε όλα τής. Αίωμία σου ή μνήμη Χόρη. Ε.Γ.

Πάνδημη, ή κηδεία τής, στό Τσεπέλοβο... Ο Θεός νά τήν άνάπαση με τούς δικαίους. Τά παιδιά τής καί τό έργο τής, νά τής έχουν τήν εύχή νά τής μοιάσουν, σε όλα τής. Αίωμία σου ή μνήμη Χόρη. Ε.Γ.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΓΙΑ ΜΙΜΗΣΗ

(Συέγχει γιά τό βιβλίο «Αρίστη καί Δυτιό Ζαγόρι...»)

«τής πατρίδος των γυνών καί ιστορίας καί εις έτερα τραπεζών: τούτων ευτελέστατα, άπό άμυδράς τινος ιδέας περί τής καθόλου Ιστορίας εν τώ μαθητικώ δώ βιβλίω ή παρ' άλλων ήκουσαν, προσέρχονται θαρραλέοι, ίνα διεκδικήσωσι στερεά τό ποδί άληθείας,ών ούτε τήν έλαχίστην ποτέ έγνωσαν. Καί άμως ή γνώνεις τών παθήματων καί πεπιστεών τής πατρίδος ενός έπίστατου δύνανται: πολλάκις νά χρησιμεύση καί ποτ'ήττησεν τήν ταύτην μελετώντα καί σπουδάζοντα. Τίς είναι; Όποία ή πατρις του είναι: οι πολλοί ήμεις φράσεις αί μεγίστην άπειροσύν ήκουσαν επί τούς άνθρώπους. Περ τούτων, άφού πρώτον εισπίπτει οί ξένοι, ήρωτώντο κατά τούς αρχαίους χρόνους, τούτο δέ καί νυν άκούομεν. Αύτα: δέ δέν σήμαίνουσι: τό παρ' ήμιν άπλόως πάθεν εισαι: καί πώς όνομάζεσται; άλλ' έγουσι: γενικότεραν σημασία. Ειδικότερα. Ούτω δέ πάς τις κατορθών νά εξακριβώσει τούτο: δύνανται ού μόνον τής μικράς πατρίδος του τήν αρχήν καί μέλη, είνε άμέσους, εις έμμέσους σχέσει: καί αναφέρον πρός τήν πατρίδα του έχουσών. Όταν έκ τών πολυτίμων ώρών τής εργασίας του όλιγίσται: άπερισπαστοί εις τούτο καί έκαστος πρός δει: δύνανται καί ήμπορεί άσχελεσται: άποστεί, νομίζομεν, τόν άφειλόμενον πρός τήν πατρίδα φόρον σμύλης καί αγάπης. Πολυάκις δει τών μελετών τούτων κατορθώ: βοί νά κατασχεθή τής καρδιάς του τά παθήματα, όταν μάλιστα μακράν τής πατρίδος, τών συγγενών καί φίλων αί περιπέτειαι: τής τύχης καί καταδρομαί ή φύσις: τήν έγέρωχον κεφαλήν των ύψητερότερον. Μικρά τις άνάβυσχος άρκει νά δώση τώ ψυχοποιώσιν: καί ταλαοποιώσιν νέας δυνάμεις. Καί έπειτα, δέναν τό παρελθόν τής πατρίδος του καί τό ένεστώς εξετάζει, δύνανται σκετείνά ήγην νά διεξή και έπι τούτοις θάινων πληρώσει: νά προσεγγίση εις τόν υπό τού άνθρώπου ύπερ τής πατρίδος του έπιδικώμενον σκοπόν. Όταν αί άρεταί τών προγόνων καί τών συγγενών ενδρίσκων: ύποστήριξιν καί εξαίρονται, όταν αί κακά: τά έλαττώματα καί αί ελλείψεις συνημιζούνται, τότε καί τό ένεστώς διορθούται: καί τό μέλλον υποφαίνεται: εσος αλλότερον. Εδ-υγείεις δού: κατορθώσκει: νά έπωφεληθώσι: τών περιστάσεων καί συντελέσωσι: τό καλύτερον εις τήν εδοξαμονίαν τής πατρίδος των! Ούτω προσμαζόμενοι: επιχε:ροίμεν εν τή

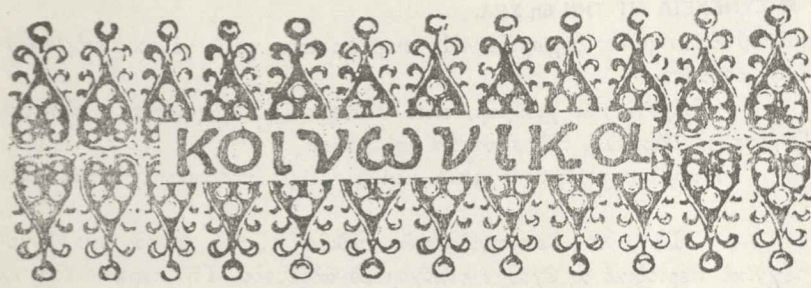
«παρούση διατριβή νά πραγματευθώμεν περί Ζαγοριού» Νομίζω, πώς καλύτερη τοποθέτηση γιά τή σημασία τών τέτοιου είδους μελετών δέν θά μπορούσε νά υπάρξει: γιά τήν εποχή πού γράφονταν τό παραπάνω. «Ος προς τό σημείο πού γράφε: γιά τή διάθεση άλλων πολυτίμων ώρών από τόν καθένα γιά τή μελέτη τής πατρίδας του, διαπιστώνει κανέναν πώς οι έκλεκτοί συμπαιρωτες μας συγγραφείς κ.κ. Φ. Πέτσας καί Γ. Σαραλιός δέ διάθεσαν μόνο λίγες ώρες γιά τή συγγραφή αυτού τού βιβλίου, αλλά διδόντες τόν έαυτό τους. «Ο μεγάλος τους πατριωτισμός καί ο έρωτας γιά τό χωριό τους τούς άπορρόφησε κυρολεπτικά γιά μεγάλα χρονικά διάστημα. «Ο συναίσθηματικός τους δεσμός πρός τή στενότερη πατρίδα, τήν Αρτσίστα, όπου δολιχάσται νά πρώτα σκιρτήματα τής ζωής καί πέρασαν νά άνεπαλάτουν χρόνια τής πρώτης παιδικής ήλικίας τους, ώστε κατέβαλαν μεγάλες καί πολύχρονες προσπάθειες νά έρευνησουν καί νά μελετήσουν, όσο τό δυνατό πιά βαθιά καί λεπτομερειάκά τά έθνη χματά του χωριού τους. Αριστο παράδειγμα σεβασμού πρός τήν παροδοσιακή μας κληρονομιά. Καλύτερο μνημόσυνο γιά τούς προγόνους τους δέν ήταν δυνατό νά ύπαρξει: πέρα άπ' αυτό, πού έκαναν με τή συγγραφή αυτού τού βιβλίου.

«Αλλ' άς δώσω κάπως πιά ένημερωτικά τι είναι: τό περίφημο αυτό σύγγραμμα με τόν τίτλο: «ΑΡΙΣΤΗ ΚΑΙ ΔΥΤΙΚΟ ΖΑΓΟΡΙ» πού τό έγραψαν οι παραπάνω δώ Αρτσιστινοί επιστήμονες; Προάκειται: γιά ένα βιβλίο με μεγάλο σχήμα καί με άριστη καλλιτεχνική εμφάνιση. Αποτελείται από 466 σελίδες. Προήργηται σύγγραφο: τόσο ποσοπιακή σημασία γιά τήν εκδοσή του άπ' τό Διοικητικό Συμβούλιο τής «Ένωσης Αρτσιστών Βίκου Ζαγοριού». Κατόπι: ακολουθεί ένας πάλι ζουμερός πρόλογος τών δώ συγγραφέων. Ή άφιέρωση του προηλαεί προημιτική σημασία: «Στήν μαθητική Ζαγορίσια μάνα, πού ήσαν ο στίλος τού σπύτιου καί υφάρος γιά τήν οικία γένεσιν. Τό άρθρον καί πολύτιμο έργο: λαογραφικό δικό άποκελεί τό κατ' αυτό περιεχόμενο τού βιβλίου καί είναι χωρισμένο σε δύο Ισοάξια σχέδη: μέρη: Πρώτο καί Δεύτερο.

Στό Α' μέρος διαβάει κανέναν τό μερικότερο τίτλο: «ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ - ΙΣΤΟΡΙΑ - ΜΝΗΜΕΙΑ». Αυτό τό μέρος άποτελεί πνευματικό δημιουργήμα τού πρώτου συγγραφέα κ. Φώτη Πέτσας, πούνα: ειδικός επιστήμονας στό θέμα τής Αρχαιολογίας. Γίνεται έπ' αυτόν επιστημονική διαπραγματευση τής Γεωγραφίας, Ιστορίας καί τών Αρχαίων μνημείων τού χωριού τού Δυτικού Ζαγοριού, όπου βρίσκονται: τά χωριά, στα όποια κατά κύριο λόγο αναφέρονται τό σύγγραμμα, ήτοι: ή Αρτσίστα, πού πριν λέγονταν Αρτσίστα καί ο Βίκος πού είχε πριν τό όνομα Βεσπύκι. Στήν Ιστορική τους διαπραγή τά χωριά αυτά αναφέρονται: με τά παλιά τους όνόματα. Ή μετανομασία τους έγινε από τό 1927 καί ύστερα.

«Η γενικότερη περιγραφή πού κάνει ο κ. Πέτσας από επιστημονική γεωγραφική άποψη όλόκληρης τής περιοχής τού Δυτικού Ζαγοριού είναι πολύ σημαντική. Δεί: είναι δυνατό καί σωστό νά γίνε: άπαμύνηση τών δώ αυτών χωριών από τό πλατύτερο πλαίσιο τής φυσικής διάπλασης τού τμήματος αυτού τού ήπειρωτικού χώρου πού τόσο ενδιαφέρον παρουσιάζει: καί πού είναι: γνωστό με τό όνομα Δυτικό Ζαγόρι. Έξετάζοντας τά μέρη αυτό του Ζαγοριού ο συγγραφέας από γεωγραφική άποψη, με άπλότητα αλλά καί με καταπονητικό τρόπο, συσχετίζει: τό κλίμα τής περιοχής με τή χωροδιά καί τήν πανίδα, αλλά καί τήν οικιστική κατάσταση τού τόπου αυτού από τούς αρχαίους χρόνους. «Ο κ. Πέτσας μας δίνει στοιχεία γιά τήν προϊστορία αυτού τού τμήματος, τήν Παλαιολιθική καί Νεολιθική περιόδο, τήν εποχή τού χαλκού καί τού σιδήρου, καθώς καί γιά τό πρώτο αρχαίο χρονικό μέτρο: τό δώ Π.Χ. Για πρώτη φορά γίνονται: σε μας γνωστά αυτά τά στοιχεία, πού παρουσιάζουν τόσο ενδιαφέρον γιά τή γνωστική τής περιοχής μας από άποψη αρχαιολογική. Με τόν ίδιο ένημερωτικό τρόπο ο σάδς καθηγητής μας διαπρατίζει: με τά στοιχεία πού παραθέτει: γιά τήν Ιστορική πορεία αυτού τού τμήματος κατά τούς Ρωμαϊκούς (Βυζαντινούς) καί τούς εστωίους τής Τουρκοκρατίας. Πολυτιμότερα τά στοιχεία πού δίνει: γιά τή Ιστορία μνημείων πού λείπουν τους σώζονται: στήν περιοχή από τά πιά χρόνια ως τά τελευταία τής Τουρκοκρατίας, όπως τό Μοναστήρι: τής Σπηλιώτισσας τής Αρτσίστας καί άλλα.

«Ο χώρος τού Δυτικού Ζαγοριού, πού εξετάζεται: από τόν κ. Φώτη Πέτσας αρχαιολογικά, ιστορικά, μνημειακά, εθιμικά, πνευματικά, πολιτιστικά κλπ. κατά τις διάφορες περιόδους είναι πολύ σημαντικό: σχετικά με τή γεωγραφική θέση, γιατί βρίσκονται: —

ΓΕΝΗΣΕΙΣ:

ΚΟΥΚΟΥΛΙ: Ὁ κ. Δημ. Μιχ. Ζαγκας καὶ ἡ γυναίκα του κ. Οὐρανία (καὶ οἱ δύο καθηγητές) ἔγιναν γονεὶς χαριτωμένου ἀγοριού. Νὰ τους ζήσει.

ΕΛΑΤΗ: Στους ἀγαπημένους μας Κούκη καὶ Δημήτρη Ζησιμόπουλο πού ἀπέκτησαν τὸ πρῶτο ἀγοράκι τους εὐχόμεστε νὰ ζήσει.

Ὁ παπoύς: Οἴμ. Φερούκας
Οἱ οἰκογ.: Ζησιμοπούλου

ΑΣΠΡΑΓΓΕΛΟΙ: Θερμὲς εὐχὲς στὸ δάσκαλο κ. Χρ. Μπιρμπίλη ἀπὸ τὸ Φλαμπουράρι καὶ στὴν Ἀσπραγγε-λιώτισσα σύζυγό του κ. Ἀνδρομάχη (τὸ γένος Ἀγ. Γκίτσα) γιὰ τὸ πανέμορφο κοριτσάκι πού ἔφεραν στὴ ζωή.

ΘΑΝΑΤΟΙ:

ΦΡΑΓΚΑΔΕΣ: Θανατικὸ χτύπησε τὸ χειμῶνα τὸ χωριὸ μας. Πέθαναν καὶ κηδεύτηκαν οἱ χωριανοὶ μας:

— Κων/νος Βασ. Τζαφλίδης.

— Θεμιστοκλῆς Πασχάλης, πού γιὰ πολλὲς δεκαετίες βοήθησε τὴν ἀνοικοδόμηση τοῦ καμμένου χωριού μας σὰ μαραγκός.

— Πολυξένη Ἀποστολιδῆ σύζυγος τοῦ συνταξιούχου ἀγροφύλακά μας Τάσιου.

ΣΥΓΚΕΝΤΩΣΗ ΔΙΑΜΑΡΤΥΡΙΑΣ

Στὰ γραφεῖα τοῦ Πολιτιστικοῦ Συνδέσμου Ζαγορίων, ὑστερα ἀπὸ πρόσκληση τοῦ Δ. Συμβουλίου του, συγκεντρώθηκαν ἐκπρόσωποι κοινοτήτων, συνεταιρισμῶν καὶ ἰδιώτες, γιὰ νὰ συζητήσουν τὸ πρόβλημα τῶν δασοτεμαχίων, ὑστερα ἀπὸ τίς νέες ἐγκύκλιες τῶν δασικῶν ὑπηρεσιῶν, πού ὄχι μόνο ἀρνοῦνται νὰ ἀναγνωρίσουν τὴν ἰδιοκτησία τῶν Ζαγορίων, ἀλλὰ καὶ προσπαθοῦν νὰ τίς κρατικοποιήσουν.

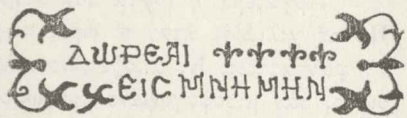
Κατὰ τὴν συγκέντρωση ἐκφράστηκε ἡ δυσσέρεσκεια τῶν κατοίκων γιὰ τὴν τακτικὴ τῶν δασικῶν ὑπηρεσιῶν καὶ ἀποφασίστηκε ἡ ἀντιμετώπιση τῆς καταστάσεως μὲ ἀγωνιστικότη-τα.

Τελικὰ ἀποφασίστηκε ὅπως, οἱ Ζαγορίσιοι νομικοὶ κ. Κων. Λαζαρίδης, Ἀπ. Ντιναλέξης, Γ. Χατζής, Γ. Δριγκόπουλος καὶ Ἐ. Καπελίδης πού παρευρίσκοντο στὴ συγκέντρωση, νὰ μελετήσουν τὸ ὅλο θέμα χωρὶς ἀμοιβή (δική τους προσφορά) καὶ νὰ ἀποφρανοθοῦν σχετικὰ γιὰ τίς πε-ρατιέρω ἐνέργειες.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΗΡΙΟ

Οἱ μαθητὲς καὶ οἱ μαθήτριες πού φοιτοῦν στο Γυμνάσιο καὶ στο Λύκειο Τραπεζοῦ Ζαγορίου, εὐχαριστοῦν θερμότερα τὸ Ἴδρυμα τῶν Ἀδελφῶν Ριζάρη, γιὰ τὴν ἐπιδότηση τοῦ 1ου τριμήνου τοῦ σχολικοῦ ἔτους 1982—1983 (δρχ. 4.500).

Ἄς εἶναι Αἰώνια ἡ μνήμη τῶν αειμνήστων, ἐκ Μονοδενδρίου μεγάλων Ἐθνικῶν Εὐεργετῶν Ἀδελφῶν ΡΙΖΑΡΗ.

● Γιὰ ἐνίσχυση τῶν σκοπῶν τῆς ἡμεριδῆς:

★ Ἡ κ. ΑΓΛΑΪΑ ΑΓ. ΚΑΤΣΕΛΗ προσφέρει στὴ μνήμη τοῦ συζύγου τῆς ΑΓΗΣΙΛΑΟΥ γιὰ τὴ συμπλήρωση δύο χρόνων ἀπὸ τὸ θάνατό του δραχ. ΠΕΝΤΕ ΧΙΛΙΑΔΕΣ.

★ Ἡ κ. ΠΙΠΙΤΣΑ ΔΟΥΝΙΑ—ΣΙΜΠΟΝΗ προσέφερε στὴ μνήμη τῆς εξαδέλφης τῆς ΛΕΛΑΣ ΑΜΥΡΑΖΟΥΓΚΟΥ τὸ γένος ΚΑΤΣΕΛΗ Δραχ. ΔΥΟ ΧΙΛΙΑΔΕΣ.

● Ἡ Σ.Ε. τοὺς εὐχαριστεῖ.

ΝΕΟΣ ΕΚΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ

ΚΑΠΕΣΟΒΟ: Μὲ τὴν 80)1983 ἀπόφαση Πολυμελοῦς Πρωτοδικείου Ἰωαννίνων ἐγκρίθηκε τὸ καταστατικὸ τοῦ σωματείου μὲ τὴν ἐπωνυμία «ΕΚΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΚΑΠΕΣΟΒΟΥ Ο ΑΛΕΞΗΣ ΝΟΥΤΣΟΣ», πού ἐδραεῖ ἀπὸ χωριὸ Καπέσοβο Ἰωαννίνων καὶ ἔχει σκοπὸ τὴν ἀνάπτυξη καὶ προαγωγή τῶν ζητημάτων πού ἀφοροῦν τὸ χωριό, τὴν ἐνίσχυση καὶ ἀνάπτυξη τῶν αἰσθηματικῶν ἀγάπης καὶ ἀλληλεγγύης μεταξὺ τῶν μελῶν καὶ τὴν ὑποδαύιση τῆς ἀγάπης γιὰ τὴν ἰδιαίτερη πατρίδα.

ΣΥΓΧΑΡΗΤΗΡΙΑ

ΕΛΑΦΟΤΟΠΟΣ: Ὁ Τσερβαριώτης Γιάννης Ἀνδρώνης τοῦ Ἀποστόλου ἀριστοῦχος τοῦ Ἱεροδιδασκαλείου Βελλάς, πέτυχε στὴν Θεολογικὴ Σχολὴ τῆς Ἀθήνας. Τοῦ εὐχομαί καλὴ πρόοδο.

Ἀπόστολος Ντιναλέξης

ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΤΗΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Οἱ συνδρομητὲς μας πρέπει νὰ γνωρίζουν πὼς ἡ καταχώρηση τῶν τιμητικῶν εισφορῶν τους ἀπαιτεῖ κάποιο χρονικὸ διάστημα γιὰτὴν ὅλη ἐργασία τῆς ἐκδόσεως γίνεται εθελοντικά. Ἀν ὅμως παρέλθει τριμῆνο ἀπὸ τὴν ἀποστολὴ τῆς επιταγῆς τους καὶ δὲν ἀναφερθεῖ τ' ὄνομά τους, παρακαλοῦμε, νὰ μας υπενθυμίζου-ν τὴν περίπτωση.

ΝΕΟ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ ΨΥΧΑΓΩΓΙΑΣ

ΚΑΠΕΣΟΒΟ: Ἀρχισε νὰ λειτουργεῖ τὸ καινούργιο καφενεῖο στὸ μεσοχώρι τοῦ χωριού. Εἶναι ἔργο τῆς Ἐφοροεπιτροπείας Καπέσοβου. Ἡ ἐσωτερικὴ ἐμφάνιση ἔχει παραδοσιακὸ χαρακτήρα μὲ ξύλινη ἐπένδυση καὶ ἐπίπλωση ἀπὸ ξύλο. Τὸ παραδοσιακὸ τζάκι μὲ τὰ μπάστα συμπληρῶνει τὸν ἐσωτερικὸ διάκοσμο.

Γιὰ τὸ καλοκαίρι ἔχει μπροστὰ τὸ ἀπέραντο μεσοχώρι καὶ τὸν βαθύ ἴσκιό ἀπ' τὸν πλάτανο. Ὅλη τὴν ἐγγύηση γιὰ τὴν ἀπογῆ ἐξυπηρέτηση, συμπληρῶνει ἡ ἐξοχὴ νοικοκυρὰ Παναγούλα Βλάχου, πού τὸ ἀνέλαβε.

Ἐπισκεφτεῖτε τὸ γιὰ καφέ καὶ ρακί. Ἀπόστολος Ντιναλέξης

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΣΕ ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΟΥΣ

Τὸ ὑπουργεῖο Γεωργίας ἀνακοίνωσε τὰ ἐξῆς:

Γιὰ νὰ μπορέσουν οἱ κτηνοτρόφοι τῆς χώρας νὰ ἀντικαταστήσουν τὰ ζῶα πού ἔχασαν κατὰ τὸ ἔτος 1982 ἀπὸ θεομηνίες καὶ λοιπὰ αἰτία, νὰ παραμείνουν στὸ χωριὸ καὶ νὰ συνεχίσουν τὴν παραγωγικὴ τους δραστηριότητα, ἐγκρίθηκε, μὲ σχετικὴ ἀπόφαση τῆς ἐπιτροπῆς τιμῶν καὶ εισοδημάτων ἡ χορήγηση οἰκονομικῆς ἐνίσχυσης μὲ τὸ 50ο)ο τῆς ἀξίας ἀγορᾶς νέων ζῶων.

ΠΡΟΣΦΟΡΑ

Μὲ πρωτοβουλία τοῦ ἐκ Νέου Ἀμαρουσίου (Δόλιανης) Ζαγορίου κ. Ξενοφάντος Μανθοπούλου πού διαμένει στὴν Ἀθήνα, συγκεντρώθηκαν χρήματα ἀπὸ συγχωριανούς καὶ φίλους τοῦ χωριού διαμένοντες στὴν Ἀθήνα καὶ Ἰωάννινα διὰ τὴν ἀγορὰν Ἱερῶν Ἀφιερίων διὰ τὴν Ἐκκλησιαστικὴν Κοιμησέως τῆς Θεοτόκου τοῦ χωριού τοῦ Δόλιανης. Ταῦτα ἀγοράστηκαν καὶ ἀπεστάλησαν ἀπὸ τὸ χωριὸ. Τα χρήματα προσεφέρθησαν ἀπὸ τῶν κάτωθι:

- 1) Βενιζέλου Ἐλένης δρχ. 1000
- 2) Βοροπούλου Ἐλευθερίας » 1000
- 3) Καραϊσκού Εὐαγγελίας » 1000
- 4) Μανθοπούλου Ἑλῆς » 1000
- 5) Παπαβασιλείου Χρύσας » 2000
- 6) Πιζάνια Μαρίας » 1000
- 7) Σωτηρακοπούλου Ἀέλας » 1000
- 8) Ταμβίσκου Μαρίας » 1000
- Σύνολο » 9000

ΤΙΜΗΤΙΚΗ ΣΤΗΛΗ ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΩΝ

2.000 ΔΡΑΧ.

Ζήσης Κ. Ἰωάννης
Παυλίδης Χρ. Ἰωάννης
Τζαφέρη Ἐλισσάβετ

1.000 ΔΡΑΧ.

Ἀμνρά Ἰωάννα
Ἀνθόπουλος Γεώργιος
Γεωργίου Ι. Κων/νος
Γκέκης Δημήτριος
Γουινόπουλος Δ. Χριστόδουλος
Δάνου Γ. Ἀνδρομάχη
Ζερβοπούλου Σπ. Ἀριστία
Καζάνας Ἀπόστολος
Καράσα Εὐμορφία
Καρπούζη Εὐροσύνη
Κόλλια Εὐαγγελία
Κοντοδήμος Κ. Δημήτριος
Κοντοκαλῆς Μιχαήλ
Ματθαίου Δημ. Μάνθος
Ντεμίρης Χρήστος
Οἰκονομοπούλου Ἀγγελική
Παπαγεωργίου Ἀπόστολος
Παπαζώης Ι. Γεώργιος
Ραΐτση Π. Ἀθηνά
Σκαρῆλος Β. Ἀνδρέας
Σκαλαβενίτου Δ. Εὐθαλία
Σκλάβη Εὐνομία
Σταμίδου - Μπιλίου Ἐλένη
Στεφοπούλου Β. Καλλιόπη
Φωτίου Κ. Ἐλευθέριος

800 ΔΡΑΧ.

Σακελλαρίου Μ. Τάκης

700 ΔΡΑΧ.

Γκονιδάρης Ἀπόστολος
Ρούντος Εὐρ. Ἀντώνιος
Τσοῦλης Δημήτριος

600 ΔΡΑΧ.

Κατσαδήμας Σ. Ἰωάννης

500 ΔΡΑΧ.

Ἀλεξανδρῆς Κων/νος
Ἀναγνωστόπουλος Νίκος
Βαγγελῆ - Τσαούση Ρένα
Βλαχοπούλου Βασ. Χρήστος
Βλαχοπούλου Χρ. Βασίλης
Βλαχοπούλου - Αναστασίου Α.
Δήμου Ἰωάννου Ζήσης
Ζοῦμπου Σωτ. Ἀγγελική
Θεοδώρου Μ. Ἀλέξανδρος
Θεοδώρου Μ. Ἰωάννης
Ἰωαννίδου - Τσαούση Ἐρρι-
Καβάνας Γεώργιος
Κουμπάρης Γ. Τάκης
Λαμπρίδου Ρωζάνη
Λιάπη Βαρβάρα
Μαρούμη Χαρίκλεια
Παπαγεωργίου Ν. Λούλα
Παπαδημητρίου Σπ. Βασίλειος
Παπαχρήση Δ. Μαρτιάνθη
Πολύζος Κ. Ἀντώνιος
Πολυμέρης Ι. Γεώργιος
Σταμπάκος Χρ. Θωμάς
Στάρας Μιχαήλ
Σωτηρῆς Σωτηρῆς
Τσιπενιόπουλος Γεώργιος
Τσεκούρας Θ. Γεώργιος
Τσιτση Μαρτιάνθη
Τσιμούρης Ἀναστάσιος
Τσολάκη Ἠλ. Ἀθηνά
Τσολάκης Θ. Εὐδοξος